

მწყემსი

მე ვარ მწყემსი კეთილი: მწყემსმან კეთილმან სული თვისი დაჰსდვის ცხოვარობისს. (იოანე. 10 — 11).

ჰოვე ცხოვარი ჩემი წაწყმედული. მსრეთ იყოს სიხარული ცათა შინა, ერთისათვის ცოდვილისა. (ლუკ. 15 — 4).

მოვედით ჩემდა ყოველნი მამურალნი და ტვირთ-ძიბიენნი და მე განგისვენო თქვენ. (მათ. 11 28).

№ 23-24

1883—1896

1—30 დეკემბერი.

შ ი ნ ა ა რ ს ი :

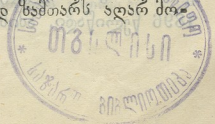
სალითბატარო ბანყოფილება: რედაქციის სიტყვა მეთხველითადად 1896 წ. დამოკვს.—კეშპობიტ დედა, სალომე თაღვიგობის ქალი.—„ღაბადების“ შესწორება.—შესანიშნავი მეთხველი ლ. ჩიქოვანი.—შრომის მოყვარუბის და სამოწვალო ხანაჲს ქუთაისში დაარსების შესახებ.—განსა და გურთხველი-კლასიანი სამრეგლო სკოლის სოფ. კიწიაში.—რა არის სიკვდილი?—ახალი ამბები და შენიშვნები.

სწავლა და მაცნეობა პრინციპალის საკრფო-ნიობასა და კათოლ-წმინდაბაჲს: სიტყვა იმ-სა კვირიაკეს ზედა, თქული განსვენებულის იმერეთის ეპისკოპოსის გაბრიელის მიერ.—სიტყვა, თქული სიონის საკრებულო ტაძარში 20 გიორგობისთვის არქ. ლეონიდის მიერ დამ. გრიგოლ პეტრიაშვილის დასაფლავებაზე.

—შეწირულებანი და განცხადება.

ჩადაციის სიხარვა მკითხველთადად 1896 წლის დაკვამს.

აი გიდუ რამდენიმე დღეჲ ცათაგება 1896 წელიწადი. მოგილოცავ, ჩემო მებრფასო მკითხველო, ამა მდგომარე წლის მშვიდობით გადარჩენას. მართლდაც რომ მოსლოცავათ ამ უბედური წლის კეთილად ცათაგება და მშვიდობით გადარჩენა თქვენთვის არ ვიცა, მაგრამ ჩემის მსრით უნდა სწორეთ მოგასსენეთ, რომ ამისთანა უბედური წელიწადი არ უოფილა. წარსულს წელში რწნობას გადაგწმით და მით დაჲიმედიეთ გული, რომ შემდეგ ამისთანა სპიშარი რწნობისა დიდ სძმათარს აღარ მო-

საქართველოს
განმანათლებლები

ველადით. კალენდრები კი გვიქადებდნენ სასტიკ
 სამთარს, მაგრამ არ ვგჯეროდა, რადგან სმირად
 გამტყუებულა ხოლმე კალენდრების განცხა-
 დება, წარმოიდგინე, ისეთი თოვლი მოვიდა,
 რომელიც ჯერით არავის არ ახსოავს. ნამე-
 ტანმა თოვლმა დაამტვრია სახლები, შიგარ გზები
 და ხალხი დამწვევრია სახლებში. ისე შეიკრა
 გზები, რომ განსვენებული მღვდელ-მთავარი
 ეოვლად სამღვდელო გაბრიელი თვე ნახევარი
 ტაძარში ზესე იყო დასვენებული, რადგან კე-
 ლათაბდის გზა ვერ გასხსნეს, რომ სსენებულს
 მონასტერში გადაესვენებიათ განსვენებულა.
 როგორც იქნა ვედირსეთ თბილ დღეებს. მთა-
 ტანა მღივს აწრილის სეთობ და თოვლმა
 დაიწყო ღლობა. მაგრამ უარესი ტანჯვა და
 უბედურება მიაღვა ხალხს. მიწის და თოვლის
 შვაგებმა მრავალი ხალხი იმსვენრწალა. სამი-
 თთხი თვე ხალხი შიშით იძწწოდა და თავსარი
 ეცემოდა. ეველა დარწმუნდა, რომ ჩვენი დედა-
 მიწა ისე მტყიცე არ ეოფილა, როგორც კვე-
 გონა, ზოგს არ ჯეროდა ნოეს დროის რწნო-
 ბა, მაგრამ, როცა კარგად დაინახეს 27,
 28 და 29 ოქტომბრის წვიმის შემდეგ მდი-
 ნარეების კალანოტიდან გადმოსვლა, მაშინ
 კი დარწმუნდნენ, რომ სწორეთ ეოფილა რწნო-
 ბაო!. თუ სამი დღის წვიმა კი წაიღო ამდენი
 კაცის ნაკეთები სახლები და დამუხავებული ვე-
 ლები და ხიდები, რასკვირველია, ამის შემდეგ
 აღვილი დასჯერებელია ის ამბავიც, რომ 40
 დღის და ღამის კოკისპირული წვიმა მთელ
 ქვეყანას დაფარავდაო. რაღა სიტყვა გავაგრ-
 ძელო, ჩემო მეთხველო, თქვენთან ამ წლის სსვა
 და სსვა უბედურობასე, რადგან ეველამ კარგად
 ვიცით, თუ რა უბედური წელიწადი იყო ეს
 1896 წელიწადი. ამისათვის სწორეთ ეველას

გმართებს მადლობა შეესწიროთ უფალს,
 რომელმანც გადაგვარწინა ჩვენ და მოგვცა
 ტანის სმირთელე გადასვლად შემდეგ 1897
 წელში.

მთელი საზოგადოებისათვის სომ იყო სა-
 გრწნობელი და სახარალი ეს წელიწადი, მა-
 გრამ კერძოთ ჩვენი რედაქციისათვის ერთითრად
 სახარალი იყო იგი. გზები შეიკრა. კასეთის
 ქალაღდის მოტანა შეუძლებელი შეიქნა. 25
 ვერსი ტუე-ტუე ვიარეთ და სურამში მღივს
 გადავღვით და იქიდან თბიღისში წავუღვით. ვი-
 ეიდეთ ქალღლი და წამოვიღეთ სურამბდის
 რკინის გზით, სურამბდან ევირილაბდე ცსენე-
 ბით და ევირილიდან ქუთაისამდე ურშიო. ამ
 გვარი რედაქციის სელის შემძლებელი გარემო-
 ებანი ბეფრი შეგესვდა ამ წელში, მაგრამ, მად-
 ლობა ღმერთს, ეოველივე ეს დაბრკოლებანი
 დაემღიეთ.

რწნობა და უშველებელი თოვლი სომ იყო
 და იყო, მაგრამ სსვებაც დიდი უბედურება ეწია
 ზოგიერთ საზოგადოებათა. აიღეთ, თუ გინდ,
 იმერეთის ეწარქია. რა მღვდელ-მთავარი დაჭ-
 კარვა, რა სწავლებული კაცე მთავლად როგორც
 სსენებულს ეწარქიას ისე მთელს საქართველოს.
 იმერეთის ეწარქიის სამღვდელოებსან სამი დღე
 კიდვე შექმლო ეეურებათათვისის საეფარელი
 გარდაცვალებული მღვდელ-მთავრისათვის. ასეა
 კანონი და წესი. ვის შექმლო ამ სამი დღის
 განმავლობაში მისულიყო და თავყანი ეცა გან-
 სვენებულის კუბოსათვის! მაგრამ განგებამ სულ
 სსვანაირად მთაწყო სექმე. ცამ ჩამოყარა იმდენი
 თოვლი, რომ უგზობისა გამო განსვენებულის
 გვამის კეღათის მონასტერში გადასვენება შე-
 უძლებელი შეიქნა. სწორეთ ამ გარემოებამ შე-
 უწყო ეველას სელი და სამი დღის ნაცვლად

განსვენებულის გვაში თვე-ნახევარი ესვენა კათედრის ტაძარში. ამ ხნის განმავლობაში ეველამ შეიძლო ქუთაისში მოსვლა და განსვენებულის გვამის თაყვანისცემა. მეორე საკვირველება! თვე ნახევარი გარდაცვალებულის გვაში ტაძარში ასვენია და არავითარი ნიშანი სრწინალებისა არა ჩანს. ეველას უკვირს ეს გარემოება და სჯერათ, რომ განსვენებულის გვამის უსრწინელება შემდეგმისც უცვლელად დარჩება. როგორც გარდაცვალების დღეს ისე დღესაც სტიქრის და იგლოვის სამწესო თავის საუვარულ მღვდელ-მთავარს და ნუკეის ვერ ჰპოებს. დიანს, ჯერ კიდევ დიდი დრო გავლის, მაგრამ იმერეთის სამწესო ამ გლოვას ვერ მოიქარებს...

ეველანი აუტეპენ ძველ დროს და ამდროის უსწავლელობას. ეველანი ამტკიცებენ, რომ დღეს დადგა დრო სწავლა-განათლებისა. მაგრამ შური, მტრობა, ცილისწამება, გაუტანლობა, ზიზღი ანგარიშების დევნა, ვერცხლის მოუვარეობა, თავის მოუვარება, ფარისევლობა და პატივის მოუვარება ერთი ათად თუ მატულობს, თორემ არ კლებულობს. კანკელზე წმინდანებს სძირად ვსედავთ ქალამნებ ჩაცმულთ, მაგრამ დღეს უკანასკნელი მებადვითნეც 5 მან. ნაკლებ წალას არ იცვამს. წინანდელ დროში ცხენით და ჯორით მოგ საურობა სასიროცხოდ არ მიანნდათ, დღეს კი უბრალო ეტლებში ჯდომასაც არ კადრულობენ. წინეთ ეველას უოფნიდა ერთი თავი საჭმელი, დღეს კი ოთხ-ხუთ თავს ითხოვენ. ეკვლეისების და მონასტრების გამძვენება ძველ დროში კეთილ საქმედ მიანნდათ, დღეს ზირიქით შხად არიან ეკვლეისებს და მონასტრებს რამე წართვან...

დღეინდელი აზრი, შეხედულება, მსჯელობა

და ლოლიკა სომ სრულებით აღარა ჰტავს ძველი დროისას!..

ზოგიერთები ამბობენ, რომ ეს სწავლის ბრალიაო, მაგრამ ეს შემცდარი აზრია. რასაკვირველია, თუ გონებითი განვითარებას, განათლებას სწეობითი განათლება არ მიუყვება, მაშინ მარტო გონებითი განათლება არ კმარა. ცოდნით ემსაკებმაც ბევრი იცინან, მაგრამ კეთილს საქმეს არ მოქმედებენ. გონებით განათლება სწეობით განათლებას მოკლებული გრომით არა ღირს. აი სწორედ ამისთანა სწეობითი განათლება აკლია ჩვენ ზოგიერთ სწავლულებს და მით აისხნება მძვენიერ სწავლასთან მათი შეუფერებელი საქციელი...

ასე ჩვენო ბეითხველო! რაც დრო მიდის, ისე იცვლება უოველიფერი. ვეცადოთ დროის მითხონილიებისსამებრ დავაყენოთ ჩვენი ცხოვრება. ვებრძოლოთ და ვეოძოთ უოველ სამაცს და კაცის დამამდალებელ საქციელს. იქნება მარლის თქმისათვის კიდევ გვაძაგონ, დაგვანგრონ და კიდევ გვაწამონ, მაგრამ ნუ დავავიწყებთ მაცხოვრის სიტყვას ნეტარ იყვნენ დგნულნი სიმათელისათვის, რამეაუ შთა არს სასუფველა ცხოა.

ერთი უმთავრესი ჩვენი მოვალეობა არის მომდგრება, ქადაგება და სწავლება. რამდენი განკარგულება არის გამოცემული ხალხთან საუბრების გამართვის შესახებ, მაგრამ ჯერეთ შესამჩნევი არსად არა სჩანს რა, განსაკუთრებით სოფლებში. ჩვენ ვეცდებით, რომ მოძალალ წელში ჩვენის გამოცემის საშუალებით რელიგიური და სწეობრივი საუბრები გავმართოთ ბეითხველებთან. ამ საუბრებით ზირდანიტ მუშლიათ ჩვენ მოძმეთა ისარგებლონ ბ თავიანთ სამწესოსთან მათაც გამართონ კითხვა ამ საუბრებით..

მშვიდობით, მკითხველო. ასალ წლამდე, სრული იმედი გვაქვს, რომ ის მძუერი გავშირი, რომელიც დღემდის არსებობდა ჩვენ შორის, შემდეგმაც არ მოისპობა, თუ ოდესმე იყო საჭირო ჩვენში მძუერი სიუვარული, ერთი ერთ-მანეთის აზრის გახანარება, ერთი ერთმანეთის დალსინების და გაჭირვების გაება. ყოველივე ეს დღეს უფრო მომეტებულად საჭიროა. თუთ-სმეტ წლის ჩვენი გამოცემის არსებობა ნებას ვაძლევს, რომ ვეულის ვისთავოთ ხნეობითი დასმარება, და ვისაც რითი შეუძლია, სელის შეწება.

რედ. დეკ. დავით ლამაშიძე.

მეშვიდობით დედა სალომე თავაღირიძის ქალი.

(დასასრული *).

თუ სამ წახვიდე, შენს ოჯახს მოსვლა შენი უხაროდეს, რაც შეგემთხვეს, არ მოხვიდე მწყარალის გულით არაოდეს, შენგან არგინ არ შეწუხდეს, შენგან დმერთსა არა გამოდეს, ჟამი წყარომის აღურჩიე, ცუდად თუ ვინ ამავობდეს. ცოლი ამყად არ გვაქვდეს, არის ყოველის უარესი, სიყვარული, პატივცემა არ მოაკლო არა წესი, და კვლავ იგი ამავობდეს, არ აქამო შენთან ხეფისი, არ მოაკლო არა დასჯა, ბრძენისაგან განაწესი. შენს ცოლთან ნუ ათამამებ ნურვის ცუდად, სახელოვანს,

შენს ცოლს თავს მწვედ შეაყვარებს და შენ გავხდის იმელოვანს შეინიშნავს თავს ერთგულად, და ყოფს გარედ ცუდად ხმოვანს, მისგან რგება ნურა გინდა, სიხარული გიჯობს გლოვანს. თუ რამ შეგხვდეს გარდხანად მამა შენის ძვილი ვალი, აგრე შენი ანაღები გარდხანად, არ თქვა ვარი, თუ ვინმეზე იქმნე დვაწლით ვარგის რასმეს განავალი, სასაუჯედ იგულევე, იქ ნუ გინდა მონავგარი. ჯარში ვინმე ცუდმა კაცმა ცული რამე წამოგძახოს, ყურს ნუ უგდებ, რას გენაღვლა, ცუდმა ცული რამ იჩმახოს, შენც თუ აყვე, არ ჯობს, ჯარმა რა არისო დიდი ხოს,

გაიგონონ, შეიგონონ, თითუღად დიმიარხოს. არა ჩხუბში კაცს არ აყვე, გაყურდი, ის ჯობს ყველასა, გაეცალე, ის თავს აწებებს და დაიწყებს კუჭით ხეულას, მით შეექნეს ცული სენი, ექიმოცა ვერ ჰყოფს შევლას, შენ დარჩე თუ იგი, ისე რათ ყოფ საქმეს საეველას. ცხენზე შეჯდე, ნუ გგონია თავი ვითა ამირბარი, განეკრძალე, შიშს ქვეშ იყავ, ავდარია ანუ დარი, გსმია, ანუ კვლავ გინახავს კაცი ხშირად ცხენით მკვდარი, ყოველ საქმეს განეკრძალე, ნუ იქნები მიუმხედარი. ჭამაში და ღვინის სმაში დაჯდე, ჭკუა მაშინ გვერობს, ის ოხერი სულის მტერი, დრო აქვს მაშინ, მიწყვი ხელობს, მისივეა მოხელობა ვინ სვამს ხშირად ჩხუბით ენობს, გაეცალე, ნუ გშურს მისთვის, ადგომავ რაცა გვენა. კრძალვით შეეცი ამ სოფლის გაქირვებისა თმობასა, ნურარა სახით დასწყველი დედისგან შენსა შობასა, დღისით და ღამით ეცადე ოჯახის მუშაობასა, სამუშევარზე გაწვევით ბიჭების ტკბილად ხმობას. შელო ჩემო, საყვარელო, ესე კარგად მოისმინე, გქონდეს ღზინი, ნურვიზე გშურს და არ გქონდეს, მოითმინე, არ გაქვს, ოჯახს ის ეყოფა, რა ქმნან კვლავ თუ მოიწყინე,

არა, შვილო, მაშინ ეს სჯობს: ყველას ვარდებრ მოეფინე.

დაატკობდეს ცოლ-შვილს, სხვის შვილს მზიარულად შენი ნახვა, იგი არად მიიჩინონ, ნაკლულობის ქნან დამარხვა, ამით კარში არ გავიდეს არაოდეს შენი ზრახვა, შვილო, კარგად შეიგონე თითუელად ეს განზრახვა. შენის ხელით იმუშავე, შვილო, ტყვილად ნუ დადგები, სიმდაბლით სიმაღლე მოვა, არის ღვთისგან ნაბრძანები, იგი ქერი-კარგსაც შობა მძა შენი და ბიძანები, სულით, ხორკით განათლდები, ღმერთსა და კაცს იამები.

გვარზე ანუ სიმაღლეზე გულსა ნუ გაითამამებ, ესე ბრძენის ნათქვამია, სადაც ამას ვაბოლოვებ, ამასთა მაგალითს თვით ხელავე, თითოდ რაღას განვახსევავებ, ამისათვის ბრძენის ნათქვამს აქ დაგწერ და გავათავებ:

„ფილოსოფოსნი შემოკრბენ, ამაზედ ქონდათ ცილობა, ბატონი ყმასა გამოცდის და ქუჟას—გამოცდობება, ათასად კაცი დაფასდა, ათიათასად ზრდილობა, თუ კაცი კაცად არ ვარგა, ცუდია გვარიშვილობა.“

ამას გარდა ჩაგაბარებ ჩემ თავს, შვილო, ვითა გშენის, შეიწყალე სული ჩემი, აგრევე საწყალ მამა შენის, თუმც გინდოდეს ტკბილად ჰამა ჩვენის რამეს დანარჩენის, წლობით თითო აწირვინე დასახსნელად სულის ჩვენის.

II

გვირანახულობდი შენზედ ვით სრულად, შეგარგოს ღმერთმან დედაშვილურად, შენ აღმოგზარდე მდაბლად, ღვთის სულად, ამოქმედობით სრულ თავ-დაცულად, აწ გამოვე და შენგან მე ტყუალად არ მიმიღია სხვა რამ არც ფულად, არცა გიტოვებ ჩემს საქმეს თქმულად, არცა მივდივარ შენგან გულწყილულად. ვიყავ სოფლისა ამის მსახური, ოცდაათ წელზედ მქონდა დათქმული

უფალი ჩვენი, სამებით სრული, მე მაცხოვარი მარჯვნით დასმული.

ვითა გვიბრძანებს, არს ბრძენის თქმული, ვხედვით, ვით ჩანს ზამთარ-ზაფხული, ისყრმეზე ვიქნეთ რა გარდასრული, ნულარ გვექმნება ორ გზით სხვა გული.

უწყის, თუ რა მსურს მე სათქმელათა, ანუ სოფელიურ რამ საქმელათა, ან მთხოვნელი ვარ, მოამკვს ხელათა, არ მიჩანს მისგან არა მწელათა, ჩემთვის ის კმარა, ათ წელთა თვალთა თუ მოამკვს ცრემლის სადენათა, მე მას მივიღებ მოსაღებნათა, თუ სოფელს მოამკვს მოსაწყენათა.

მე რა მივიღე ქუჟა სრულია, ამაზედ მქონდა გული წყლილია, საღმრთო ძალებით რაც არს თქმულია, რათ არ მივიღე სწავლა სრულია.

რა თავს დამადევს ტანჯვა სრულია, მას უკან მივხედი მე ბედკრულია, ენახე ჯურღმულის მე უფსკრულია, ველარ გამოველ ქმრით შეკრულია.

III

აწი ზოგათ უქორწინოს კაცსა და ქალს ქალ-სოფლის მოქალაქობისთვის წარმოგვიერთ ამა ხმებსა, რას მოველით, რაშიგან ვართ, რა გემო აქვს ამ სოფელსა, ვით ნათლით მისთვის(?) სულელებსა, დედას, მამას, დას და ძმებსა.

ორის საქმის უფალი ხართ, ორთა გზათა წასავალი, პატრონს თქვენსას შეეცება მოგითხოვონ სოფლის ვალი, მიგაყენებს საქმროს, გეტყვის: შეირთე და არ თქვა ვარი, შეირთავ, უნდ აიყვანო ყოვლის ნაცვლად უნდა ქმარი.

აწ ჩაუდგეთ უნდა კვალში მუნით მისს ქმრის მორჩილებას, აიღოთ ტვირთი სამძიმო, ველარ მიხედეთ თავის ნებას,

ვერც დედამის და მოყვასის მოიგვრიდე მემკვიდრებას,

ვერცა თავის განსვენებას, ვერცა ღვთისა დახატობას, ჩაეარდები ამ ჯურღმულში, არს ეს საჯულად დადებული,

რომელიც აქვს პირველ ადამს ღვთისგან რისხვით მოგვებული

ეს სოფელი მოხანათე, ჯოჯოხეთის წილდებული, არ მოგიკობს სიხარულით, რაგინდ იყო დიდებული.

შემთხვევა გამოცდილების ვითომც ვაქვან მოსასურად,

დაგიჩნებთ ბოლოს მძიმედ, მწარე ოფლის მოსაწურად,

იტყვი ბოლოს: ავი ბანძი მოვიკიდე, მიკვირს თუ რად, წმინდა ხორცი შევიბღალე, ვიყავ მკვიდრად, ღვთის სადგურად.

მეტირედის სიტკობებიდან მიიღებთ ნაღველს მწარესა,

და დასცვლით დიდს სუფევაზედ სუფევას მოკლე მდარესა,

მალ მოგვებით, ხეღვიდეთ ფუქედ თქვენს არე-მარესა, სად ნახეთ, შევებით სოფელი მორჩმული მოიარესა.

ამ სოფლისა ყვავილია მუდამ რანჯი, მწუხარება, საუკუნო სატანჯველი, კუბრი, ცეცხლი მდღულარება;

ორსავ სოფელს, იფიქრეთ, თუ რით გექნების გახარებას

ქმრისგან ეგრეთ შეიკვრებით, რომ არ ძალგიდისთ ვაქანება.

და უკეთუ მეორე გზას დაადგებით ღვთის ბრძანებით,

და აღიღებთ ტვირთს მსუბუქსა და იქნებით თვისდა ნებით,

და მოიაროთ დიდსა ქალაქს, იერუსალიმს ღვთის განგებით,

თქვენ იქ ნათლით შეიმოსვით ქრისტეს ნაწილით თანდადებით.

წმინდად ხართ, წმინდად წადექით ღვთის-მშობლის მონაწილეთა,

გზას რკინის ჯაჭვზედ რათ დასცვლით, ოქროს ქსოვილთა კიბეთა,

რათ დასდევთ თავთა სატვირთოთ, სოფლისა ტვირთთა მძიმეთა,

აღიღეთ ტვირთი მსუბუქი, ვინ სიტყვას ღვთისის ისმენთა.

რომელმანცა შეიმოსა პირველ ნათლით ქალწულება,

მან აკურთხა სახედ მისად მონღობილი მისი კრება, მიანიქა წინ წადგომით ქრისტეს მარჯვნივ თანახლობა, ყოვლის მონათესავეთურთ საუკუნო განათლება.

სამოსელი ნათელი და გვირგვინი დაუქნობელი, მისთვის იღების წინასწარ, ვინ არის ამის მღამელი,

ვაპ ნეტავ მისი მიმღები, მისი გემოის მცნობელი, მისი ძმა და მოყვასი, მამა და დედა მშობელი.

იქნებით მხიარულის ხმით დედ-მამის მაკურთხეველი,

მოგელისთ მხიარულებით ზეცის წმიდანი ყოველი; იქნებით კეთილმსახური, შემწეუთ გყავთ ღმერთი

ცხოველი, მზათ ვაქვან სასუფეველი, ღვთის სახლი, საკურთხეველი.

განიხილეთ და იფიქრეთ და დადექით პირველ გზაზე,

სჯობს. რომ ქრისტესა შეუდგეთ, არ გაცვალით სული ქმარზე,

თუმცა თქვენ კი შეუდგებით, მიზეზს ნუ დებთ სხვა და სხვაზე,

კანონი კარგათ არსებობს, ძალას ვერვინ დაგრათავს ვარზე

IV

აწ ვთქვათ, სამღვდლო კაცებია კურთხევაზედ მონაბრული

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

გვიკის, თუ რად მოიგებენ, სარგებელად ამგვარ ხნიანს.

გარნა თუ ვინ ეკურთხების, თავს შესწირავს ღვთის მსახურად, მოიპოვებს ბრძანების შიშს, ღვთისა სულგებს ღვთისა სულად, მრევლს უმანკოდ წარადგენს და თვისა სულსა ზედართულებად, სახარების ბრძანებასა აღასრულებს მტკიცედ, სრულად. უმჯობესი თუ ამისი მე არ ვიცი რა იქნება, ხშირად მისი მოწაფისა საქადაგოდ ქნას შეკრება, შეყვეს კრძალოვით, დიდის სწავლით, არ დადარონ აღსარება,

სჯულის კანონს არ გადაცდენ, დამარხონ ათიმენება. ოდეს ქრისტე მოიკითხავს განკითხვის დღეს პატივდებით, წარადგინოს მოწაფენი, დაუკლებლოდ, მისი კრებით, თვით მოძღვარი მიუძღოდეს მის მოწაფენს თანხლებით,

ქრისტე მარჯვნივ დაიყენებს და იქნების განათლებით. სამღვდლო კაცი უნდა იყოს მშვიდი, წყნარი, გონიერი, და არ ჰქონდეს ყოფაქცევა ცუდი, სხვადასხვანიერი, მოწაფის არ მწვალებელი, თავმდაბალი, თვინიერი, კაცთ-მოყვარე, გულმოწყალე და ყოვლითურთ ღვთის მიერი.

ამისათვის უგუნური იტყვის, ასე ვერ დაგრჩებით, ამის მეტი თუ არ იცით, საცოდებო, რისთვის ცდებით? ყოველ წირვაზე ხომ კი იცით, სული წმიდით აღიესებით, მაშ იფიქრეთ, თქვენ იქნებით თუმცა რაას არ მილებით!..

ვ

აწ ოჯახის ქალსა და კაცს მოგახსენებთ მცირედდეს: სწუხდეს შენი მეზობელი, გეწყალოდეს, გულს გეწოდეს, უცხოთათვის ნურა ნუ გზურს, რაც ძალგედვას, შეგზედდეს ოდეს,

ამით თქვენსა მადლობასა ანგელოზი ღვთის წინ ხმაოდეს.

სარეკლის ხმა გესმოდეთ, განადგებდეთ ხელსაქმარსა, დაუტყვევო ყოველივე. მსწრაფლ მიმართეთ მუნვე გზასა, კრძალოვით ხატის წინ წადგეთ, რა შეხვიდეთ შიგნასხატარსა,

აღიპურვეთ გონებანი, შეუღდეგით ღვთისა ძალსა. ყურს უგდებდეთ კრძალოვით, შიშით, მღვდელი სახტარში რას ამბობს, მით, რომ წმიდის სახარების ძალს პირის პირ ქრისტე ამბობს, ნეტარ მისა მყურებელს, ანგელოზი მისედ ხარობს, ვინც ცუდ რასმე ნაქნარ საქმეს გულსა შინა მიწყვი ნანობს.

კვირის კვირემდი მუშაობს მაძიებელი შურისა, მისგან რაიცა შეგემთხვას, წინააღმდეგი სჯულისა, სიტყვითა ანუ თუ საქმით მამრკოლებელი სულისა, კვირას წამალი ითხოვეთ, ვითა დამწვარის წყლულისა. მე ვარ ამ თქვენს მოთხრობაში ყველაში გამოცდილია,

სულ გამოვცადე, სოფელი მწარე არის თუ ტყბილია, ყინვა, თოვლი და სიცივე, მზე, მხურვალე და ჩრდილია, სიხარული და მიღება, მაგრამ ყველია წბილია.

სამას წელს შიგნით სამოც წლის სასაქმებელი მოეჭერი, ავიღე ჯვარი ქრისტესი, ყოვლის ზრუნვიდან დამცველი, დავიდევ გულზე, შემოვლე სიონთ წმიდანი ყოველი, ქართლით, კახეთით, სათათრით და კვლავ აქა ვარ მომსვლელი.

ჩვენ ხელს ვაწერთ ამ ანდერძსა ორნი ვინმე აზნაურნი, ახალგაზდა ყმაწვილები, ვინ ვართ, ანუ სადაური, სოფლის გაყრა, ღვთის მიწობა, აღარ არის სადაური, კარგია და ჩვენც მიგზიდავს კვლავ მისივე სასწაული. თითო და თითო აღთქმანი დავდეგით თითო თქმაზედა, რა შევიგონეთ ყველა, სრულად მოვეგეთ აზრზედა,

მსწრაფლ გავეცალეთ ამ სოფელს, ხელი ავიღეთ
ხმაღწედა,
კუთვნილსა საცხოვრებელზედ, ადგილს, მამულს და
ყმაზედა.

VI

ოქროს ზიონი და რკინის ზიონი თვისთა
თქმულთაჲს შექობილ არიან:

ოქროს პირი იტყვის მარად და მარად,
ტბილსა და უტბესს, შვიდად და წყნარად,
გულს დასატბობელს სიტყვას ზარზარად,
ეგრეთვე თვით ჩანს კეთილ ნაქნარად.

რკინისა პირი, პირით შვითა
რასაც წარმოთქვამს, ამაყს დაივთა,
გულდასაკეპლად, ღახვარსავითა,
თვითონც მხედველობს ღლახასკავითა.

ოქროსა პირი, გულთანაპირი,
ორსავ სოფელსა ღვთის პირის-პირი,
გულთა საამო, ენა ხმა-ტბილი,
რაც უნდა იყოს, სჩანს ვითა გვირი.
რკინისა პირი, გულისა ქირი,
ორსავ სოფელსა ღვთის გინაწირი,
ენას გატყორცნის, ვით ისრის პირი,
ვიცი რას იტყვის, შეხედეთ ვტირი.

ოქროსა პირმან წარმოთქვას ცკბილი,
მას უქნას გული ჩხვილი და რბილი,
თქმა მისი დარჩეს არ ცუდათ, ცბილი,
რაც უნდა იყოს, არს კარგი შვილი,
არ ითქმის ძვირი.

რკინისა პირი იტყვას მწარესა,
კარგსაც მწარეზედ მისაზგვანესა,
სძულს ხომ მხილველთა, ყოველს არესა;
არც კარგი გაყოს, ჰგავს ცუდს, მდარესა.

ოქროსა პირი სიტყვას წყებულად
სჩანს, რასაც იტყვის, ღვთის მოცემულად,
ცულსაც კარგზედა დასგავსებულად,
რაც ცუდი იყოს, არის ქებულად.

რკინის არა აქვს პირი წყობილი,
არცა ღვთისაგან ზარნი ხმობილი,
არ ძალუძს თქვას რამ სიტყვა მკობილი,
რაც კარგი იყოს, არის გამობილი.

ოქრო პირტბილმან სახელეულთაჲნი
ითვისოს ძმანი, რძალნი და დანი,
და კვლავ მოიფრხოს სხვაც გარეგანი,
რაც უნდა იყოს, კარგი აქვს ხმანი.

რკინამ განავლოს შანთი ენითა,
ღანი და ძმანი მძები ძენითა,
იქნეს ზარალით, არ შეძენითა,
მოულოურდების ცუდის სენითა.

ამ წყობილებას ვინაც ვაუგებს,
აღარვინ აქებს, კიდევ აუგებს,
ქებას ქედშეთად არვინ დაუგებს,
რაც ქნას, ეტყვიან ცუდსა და ურგებს.

მსგავსად მისადღე დაიდვას რკინამ
არ დამორჩილდეს უქანამ, წინამ,
მეორედ მოხვლა მოვიდეს ვინამ,
წყლული ვერ ჰკურნოს პეტრემ და ნინამ.

ლ ო ც ვ ა .

ღვთის-მომბეულო, გეაჯები, ლოცვა მომისმინეო,
დღე განკითხვის, მოფიქრების აზრი მომიწყინეო,
წარმდგენელი ანგელოზი მარჯვნივ მომივლინეო,
მხიარულად წარსადგომი შეევა მომილხინეო.
დედავ ღვთისავ, დედოფალო, თხოვნა მომისპინეო,
ცოდვილისა ცხოვრებავ, ჩვენო მხალხსინეო,
ოდეს წარვდგე განკითხვის დღეს მარჯვნივ მომივ-
ლინერ ხმა შენის ძის საწიადელი ვარდებო მოგვიფინეო.

„დაბადების“ შესწორება

დეკემბრის 12 ჩვენ დავესწარი თბილისში «დაბადების» შემსწორებელი კამიტეტის ერთ კრებას. სწორეთ აღტაცებაში მომიყვანა ამ საქმემ საზოგადოეთ და კერძოთ ხსენებული კამიტეტის მუშაობამ. კამიტეტში მუშაობენ არქიმანდრიტი ლეონიდის თავმჯდომარეობით ახლად ნაკურთხი მ. ბლაღოჩინი მონასტრთა და მისიონერი ქრისტიანობის აღმადგენელი საზოგადოებისა, მღვდელ-მონაზონი კირონი, დეკანოზი მამა კონჩუევი, მღვდელნი კუკიის ეკლესიისა მ. ტყემალაძე და დიდუბისა მ. კალისტრატე ცინცაძე და თბილისის სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელი ან. ნატრავეი. დაბადების შესწორების დროს წევრნი ხელმძღვანელობენ ათანის, მცხეთის ტაძრის ღ. ბაქარის ხელნაწერი „დაბადებებით“ და რუსული ნაბეჭდი «დაბადებით». ამ დღეს საღამოს მეექვსე საათიდან დაწყებული თორმეტ საათამდე კამიტეტი მოუწად შექმნათ წიგნის მარტო მეორე თავის შესწორებას, სწორეთ დიდი შრომა მოუწდება ამ საქმეს, მაგრამ საქმე სწორეთ დიდი და ძლიერ სასარგებლოა. ყველა დავეეთანხმება ამ სიტყვებში, ვინც კი კარგათ დაკვირვებია უკანასკნელად დაბეჭდილ «დაბადებაში» მომხდარ შეცდომებს. სწორეთ დიდი მადლობელი დარჩება ქართველი საზოგადოება სინოდალნი კანტორისა, რომელმაც განიზრახა უკანასკნელად დაბეჭდილ დაბადებაში მომხდარ შეცდომათა გასწორება. ვისურვებთ ზემოთ აღნიშნული კამიტეტისათვის სიმშენს ამ ფრთად საძნელო საქმეში. დარწმუნებულნი უნდა იყვნენ ამ კამიტეტის წევრნი, რომ მათ შრომას მომავალი დღმა ჯეროვანად დათვასენ.

დვ. დ. ლაბაშიძე

შესანიშნავი მკითხველი მადანითმ-ლავანანი ჩიქოვანი.

დიდი ხანია, რაც საღმრთო და საეკლესიო წიგნების კარგი მკითხველები არა გვაყვს. ზოგიერთები ამტკიცებენ, ვითომ დიდი სწავლამეცნიერება იყოს საჭირო, რომ კაცმა საღ-

რთო და საეკლესიო წიგნები ჯეროვანად წაიკითხოს. მაგრამ ეს აზრი, ჩვენის ფიქრით, შეძცდარი უნდა იყოს. მიბრძანდით ქუთაისის მთავარ-ანგელოსთ ეკლესიაში და მოისმინეთ შედავითნის ჩიქოვანის მიერ ლოცვებისა ღ განსაკუთრებით განსვენებული კაბრიელ ეპისკოპოსის ქადაგების კითხვა და თქვენ დარწმუნდებით, რომ ოდონდ სურვილი იყოს, თორემ მცირე ნასწავლსაც შეენიერად შეუძლია კითხვა საეკლესიო წიგნებისა. ამ ჩიქოვანის ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის მარტო სამი კლასი მუხსრულებია. საღმრთო წერილის კითხვა კი თავისით შეუსწავლია. ვვლამ ვიცით, რომ ჩვენ საღმრთო და საეკლესიო წიგნებს კითხვითი ნიშნები ჯეროვანად არა აქვს დასმული ეოველადგილას, მაგრამ კარგ მკითხველს, არა მიმხედველს ამა ნავლისა, აზრის მიხედვით ძლიერ კასაკებად და გარეგვეთ შეუძლია წაკითხვა. შედავითნე ჩიქოვანი ისე შეენიერად კითხულობს, რომ მისი წაკითხული ლოცვები შესაფერად ხვდება გულს და გონებას და მომეტებულ მთაბეჭდილებას ასდენს ძლოცვლებზე, რომელნიც ცოტადონდ მანც ეგვირდებიან წაკითხულ ლოცვების მოსმენას ეკლესიაში. ზოგიერთი შედავითნის მიერ კითხვის დროს თქვენ მარტო სმა კესმისთ და აზრის გამოტანა კი შეუძლებელია. ამისათვის მოხდება სოლმე, რომ კაცის გონებას კითხვის სმენა მოსწონდება და ძილი მოდის.

ჩვენ, რასაკერძეულია, იმხს არ ვამტკიცებთ, რომ შედავითნე ჩიქოვანი მხოლოდ ერთადერთი იყოს კარგად მკითხველი შეიძლება, რასაკერძეულია, ბეკრი იუენენ კარგათ მკითხველნი, მაგრამ მათ შორის შესანიშნავია შედავითნე

ქოვანიც, როცა თქვენ გესმით განსვენებული კატრიელ ჩხიკვაძის ქადაგების კითხვა ამ მედავითნის მიერ, თუ მას თვალთ არ სედავთ, გვერანებთ, რომ თვითონ განსვენებული ეოვლად სამდგველო კატრიელი აღმდგარა და ქადაგებო, ისე შეგვირად შეუთვისებია მას განსვენებულის კილო, სმის ამაღლება და დაწკვა. საქადავო სიტყვის შინაარსი ისე დრმად გამჯდარა ამ მედავითნის გულსა და სულში, რომ ვრძნობაში მოჭეაეს იგი მას და ამ ვრძნობას ცხოვრად გადასცემს მსმენელსაც. ვურჩევთ ჩვენ მედავითნეებს, მოისმინონ საღმრთო და საეკლესიო წიგნების და ქადაგების კითხვა მედავითნის ჩაქოვანისა და რამდენადაც შესაძლებელი იქნეს, მიხადონ მას.

დკ. დ. ლაშაშვიძე.

**ზროვის მოყვარობის და სამოყვარლო სახლის
აღმართი დაარსების შესახებ.**

კაცობრიობის ისტორია ყოველ დროს სავსე ყოფილა იმ გულ-გრილობის მაგალითებით, რომლებსაც იჩენს ადამიანი და ხშირად მთელი საზოგადოებაც თავიანთ ცხოვრების დამახინჯებულ მხარეების შესახებ. ეს ცხოვრების სიმანჩრე საუკუნის საზოგადო სენად, აუცილებელ ბოროტებად ითვლებოდა, ისეთ ბოროტებად, რომელსაც საწამლაი შეჭკონდა და ხრწნიდა საზოგადო ორგანიზმს აგებულობას, ჩლონგავდა მის გრძობიერებას და უსობდა თავის ცხოვრების გაუმჯობესობის სურვილს. ამ გვარ გულცივად მთმა ყურებამ ეს ავითყოფილანი ისე გაამძიერა, რომ ბოლოს თავისი მომწამლაი გესლი ცხოვრების შინაგან დაწყობილებაში დაც შეიტანა და ამ ნაირად შეიტქნენ ნამდვილი მაჩვენებელი იმ დროის საზოგადოების ზნეობრივი დაუმწიფებლობისა და განუბითი სიჩლოწვისა. ამ

გვარ მდგომარეობაში ყოფნის დროს, ზომები, მიღებული იმ სენის მოსასობოდ და ძირიანად ამოსაფხვრელად, როგორც კერძო ისე ძალით და ნებით აღჭურვილნი პირთაგან, იკარგებოდნენ უმნიშვნელოდ და რჩებოდნენ „ხმად მლაღადებლის უდაბნოსა შინა“ იმ კრების წინაშე, რომელიც ამპარტყვეულად თავის თავს „საზოგადოებას ანუ თემს“ უწოდებს.

რომელიც საზოგადო განიერი აზრი როგ შეგისილხორკოს საზოგადოებას და სარგებლობა მოუტანოს მას, ამისათვის საჭიროა თვითონ საზოგადოების ნიადაგის მოზადება, საჭიროა, რომ თვითონ საზოგადოებამ მიადწიოს იმ თვითონ – შეგნებობის წერტილამდის, რომლის შემწეობითაც ესწრაფვის ადამიანი კაცთმოყვარეობის იდელების განხორციელებას. როდესაც ამ გვარის სულით და გულით აღიჭურვება საზოგადოება, მაშინ მისი აგებულება მისი ორგანიზმიც უფრო სალი და ტანმრთელია და ავითყოფი მხარეებიც უფრო ადვილი საეჭირო და მოსარჩენი. როდესაც საზოგადოება მიადწევს ამ გვარ თვით – შეგნებულობამდის და ზნეობით გაკეთილშობილებამდის, ან და როდესაც თვითელი მწვერი საზოგადოებისა შეგნებულად და ძიურად ხელი-ხელს მოკიდებული შეუდგებიან ურთიერთ შორის დახმარების საქმეს, არამც თუ მარტო ქრისტეს მალად იღვით გამსქველულ „მოყვასის სიყვარულით“, არამედ იმ პირდაპირის საზოგადო სარგებლობის ანგარიშით, რომელსაც ანგვარის სიყვარულისა გამო ეხედვათ, მაშინ ადამიანს უფრო ადვილად შეუძლია ცხოვრების ქაანი ზილოს და მედგრად ებრძოლოს ყოველგვარ საზოგადო სენს. უმეტეს ნაწილად ამ გვარ კაცობრიობის დამტანჯველ და შემწუხებელ უბედურების მიზეზად ყოველთვის და ყოველსახლში მისი ეკონომიური სიღარიბე და ზნეობითი ექვითება ითვლება. ეკონომიური სიღარიბე ექმდის მიიყვანს ადამიანს, რომ ის თითქმის ყოველგვარ პირადულ თავმოყვარეობასა ჰკარგავს და სახეს და მზავსებას ღვთისსა და ხდება მხეცად, ცხოველად, რომელსაც მარტო საქმელ-სასმელზე მიუღის სული. აი ამ მხრით არის ფრიად საშიშო მათხოვრობა. მათხოვრობა ჩნდება ან მემკვიდრეობით, ესე იგი ერთი მემკვიდრეობა მეორეს ვადაცემს, მესამეს კიდევ მიემატება ვინმე შემთხვევით ცხოვრების ტალ-

ლებში გზადაკარგული და ამგვარად ვრცელდება და თანდათან წარმატებაში მიდის. მათხოვრობა მაშინ კიდევ უფრო საშიშოა, როდესაც ადამიანი ჰკარგავს ყოველგვარ სირცხვილს, გპირობას, სდგას გზის პირას და სამოწყალო ხელი გამოუშვებია, მიუხედავად მისა, რომ არც ხელი აკლია და არც ფეხი, ფიზიკურად სრულგვით ტანმრთელი და მუშაობის შემძლეა. აი ამგვარი მათხოვრობა არის საშიშო. ადამიანი, რომელსაც სირცხვილის ნიშანწყალი აღარ მოუპოვება, არაფრის არ რცხვენია, ის, დაწმუნებული ბრძანდებოდეს, არაფერს სიბოროტეს არ დაერიდებს და არ მოუფრთხილდება, ამგვარად მათხოვრობა ისეთი სენია, რომელიც არტყვის და სწამლავს საზოგადო ცხოვრების მსუვლელობას. ამისათვის საჭიროა, რომ საზოგადოება კი არ აქეზებდეს მათხოვრებს ამ ხელობაზედ, კი არ უნდა ახალისებდეს მათ სხვა და სხვა მოწყალებების მიცემით, არამედ სასტიკად შეებრძოლოს მათ და მოაგონოს საღმრთო წერილის მაღალ ზნეობიანი სიტყვები, რომელიც იტყვის: „შრომითა შენითა სქამდე პურსა შენსაო“. როდესაც მშვიდ ადამიანს ხედავთ, რასაკვირველია, იგი უნდა გაძღო, ასაზრდოვო. ეს ხომ ჩვენს პირდაპირი ზნეობრივი ვალია. ადამიანი, რომელიც მართო პურს გთხოვს, ის მხოლოდ საწყალია, გაჭირვებული, მაგრამ ჯერ კიდევ მათხოვარი არ არის. მათხოვარი ის არის, რომელიც მხოლოდ ფულს დებულობს სამოწყალოდ. ამა შინჯეთ და ფულის მაგიერ სამოწყალო რამე სხვა მიაწოდეთ, მაგალითად, პური, თქვენ ნახავთ, როგორის საყვედურის საესე თვალებით დაგწყებთა ცქერას და გაბრუნების დროს პატიოსნად კიდევაც შეგიკურთხებთ. მათხოვრობას რომ შეეხედოთ ჩვენ როგორც რამე ხელობას, იმან არ იცის, თუ რა არის შრომა ან შრომით მოპოვებული პური—საზრდა. მისი ხელობა იმაში მდგომარეობს, რომ როგორი საშეალებითაც უნდა არ მოახერხოს (ხშირად ხაზიზღარ საშეალებაც მამართავს) რამეფად ეცადოს, რომ თავის მოყვანაში შებრალების ანუ შეკოდების გრძნობა აღძრას და ამგვარ გრძნობების შედეგის შემწეობით ხშირად მათხოვრობით ისე გამდიდრებულან ზოგიერთები, რომ სრულგვით უზრუნველყოფილნი შექმნილან თავის სიცოცხლეში. ახლანდელი მოწყალება წინაუდგება ამგვარ ხელობათ გამხდარ მათხოვრობას და განურჩევლად არ აძლევს მოწყალებას ყოველს სა-

მოწყალო ხელზე გამოშვებულ მათხოვრებს. დღეს მთელი რუსეთი დიდის თანაგრძობით ეცდებოდა ამ გვარ ქველმოქმედებას. ეს მაღალი ზნეობრივი იდეა თანაგრძობით მიღებულია მათი იმპერატორ უდრედებზედ. იმპერატორიცა აღუქსანდრა თეოდორეს ასულისაგან და ვითარდება მათის მაღალის მფარველობით.

თავისი გულმხურვალე თანაგრძნობა მთელმა რუსეთმა კიდევაც დაამტკიცა. დაარსეს მრავალ დღეილას შრომის მოყვარობის სახლები; სანამ ჩვენს საგანს შეეგებოდენ, ე. ი. ვიტყვოდე ქუთაისში ამ გვარ სახლების დაარსების საქმეობის შესახებ, შემსურს რამოდენიმე სიტყვით მოკლეთ გვაჯანოთ ის, თუ როდის და რა დროში დაიბნა საზოგადოებაში აზრი ამგვარ სახლების დაარსებისა, როგორც საშეღვარ ვარეთ ისე ჩვენშიდაც. ისტორიულ ცნობების გადათვლიერების შემდეგ ჩვენ ვტყობილობთ, რომ ეს აზრი, ეს იდეა ძველი აზრია და არა ახალი. მას რამოდენიმე საუკუნე გაუტარებია. პირველად იგი დაბადებულია ინგლისში; როგორც სინან—ხელმწიფა ელისაბედის კანონებში, ყოველს მუშაობის შემძლეს უნდა ეშრომა და თავის შრომით თავი დაეჩინა. პირველი ამგვარი სახლი იყო დაარსებული ბრისტოლში. 1723 წლიდან დაწყებული შრომის მოყვარობის სახლები ისე გახშირდნენ ინგლისში, რომ უბრალო სასოფლო მრეველმაც შეადგინა ერთად საზოგადო თანხა სახელწოდებული „კავშირი ღარიბთა მიხედველობისა“ (unions). ამგვარი სახლები ინგლისში 650, რომლებშიდაც თავსდება 500-დგან 2000 კაცამდის. ეს სახლები სამოწყალო სახლების მაგიერობასაც უწყვენ საზოგადოებას. აქ პოულობდნენ თავშესაფარს უპატრონოდ დაყრილნი ბავშვები და შრომის უძღლური პირნი. ინგლისიდან ამგვარი სახლები გავრცელდნენ მთელ დასავლეთ ევროპაში. ვანსაკუთრებით გამოვლდნენ ისინი დანიში, სადაც უმეტესი ამგვარი სახლებთაგანი ხასიათის გამსწორებელ სახლების მაგიერობას უწყვენ, სადაც სამაჯეროსისაგან მაწარწალობის და მათხოვრობისთვის დასჯილნი პირნი სცხოვრებდნენ და მისჯილ სსაჯელს იტანენ.

საღრანგეთში ამ გვარი სახლები (maison de travail) პირველად ლიუდოვიკ XII მეფობის დროს არსდებიან 1612 წელში. შემდეგში ეს სახლები დაკავშირებულნი იყვნენ სატუსალო სახლებთან. ნახო-

ლიონ პირველმა კიდევ უფრო მეტი ყურადღება მიაქცია ამ გვარ სახლების გაერცვლებას და კიდევაც ბევრს ადგოხს დაარსა. ეს სახლები როგორც დღეს ისე უწინაც თავის ხასიათით არც სატუსლო იყვნენ და არც თავშესაფარი. ესე იგი აქ ტუსანნი, შებყრობლინი ადგილობრივი პოლიციისაგან ტყელი უბრალო მათხოვრობისთვის, პოეგბდა თავშესაფარს. იმ დროში მათხოვრები ყველგან ამ გვარ სახლებში თავს იფარავდნენ, მუშაობდნენ, საიდგანაც მათ ცოტაოდენი შრომის საფასოთ ეძლეოდათ, დანარჩენი ნაშრომი მიეცემოდათ მათ მხოლოდ ვადის გასვლის დროს, თავშესაფარ სახლიდგან გამოსვლის შემდეგ. თუმცა დღესაც არსებობს საფრანგეთში ამ გვარ სახლების მგზავსი სახლები, მაგრამ იმდენი ნაკლებფუნება აქვსთ, რომ საჭიროა მათი ძირიანად გადაკეთება და ნაკლის შეესება. ყველგან, როგორც შვეიცარიაში ისე ბელგიაში, პრუსიაში და გერმანიაში შრომის მოყვარეობის სახლის დაარსებას ერთი და იგივე დედა აზრი ანუ მიზანი აქვსთ—გასწორება და შრომის მოყვარეობის სურვილის განვითარება მათხოვრებში. ამ გვარ სახლებს გარდა გერმანიაში კიდევ ბევრი სხვა გვარი სახლებია დაარსებული. გერმანიაში ამ გვარი სახლები შესანიშნავა განსაკუთრებით შინაგანის მოწყობილების და დისციპლინით, მაგალ. თუ ამ სახლში მყოფი გლახა რამეში შესცდა, მას სასჯელად ან რას უშვრებიან: მოუკლებენ ყოველ დღიურად მისაცემ კერს, არ მისცემენ ვადის გასვლის შემდეგ თავის ნაშრომ ფულს და ბოლოს სულ მოაშორებენ თავის ტოლგან და სულ ცალკე მარტოთ ამყოფებენ. ამაზედ უფრო სასტიკი სასჯელი კიდევ ის არის, რომ დიდხანს არ გამოუშვებენ ამ სახლებიდან და ან დაატუსაღებენ ბნელს ოთახში და მისცემენ საზრდოთ მხოლოდ წყალს და პურს. მუშაობის დროს ამ გვარად მფარველობის ქვეშე პირებს აკრძალული აქვსთ ხმაიადი ლაპარაკი, ზოგიერთ სამუშაო სახლებში სრულებით არ აქვთ ნება მუშაობის დროს რაიმე ილაპარაკონ. მუშაობენ ისინი დღეში ზაფხულში თერთმეტი ანუ თორმეტი საათი, ზამთარში კი ათი ანუ თერთმეტი. შრომის მოყვარეობის სახლებს გარდა გერმანიაში მუშათა კალონიებიც არსებობს, რომლებს მიზანი და დანიშნულებანი თითქმის ერთი და იგივენი არიან, რაც შრომის მოყვარეობის სახლებისა, მხოლოდ ცოტაოდენად განიჩნევიან. ამ სახლებში

პოულობენ თავშესაფარს ისეთი მუშები, რომლებიც სამუშევარს ვერ პოულობენ, ან და მათხოვრები, რომლებსაც მათხოვრობა ხელობად გაუხდიათ, შედიან ამ სახლში იმ პირობით, რომ უსათუოდ უნდა იმუშაონ. აქვე შემოდიან უკანონოდ შობილი და ქუჩა-ქუჩა დაყრილი ბავშვები, ასაზრდელათ და სხვანი.

ამ გვარი კალონიები პირველად 1868 წელში გაჩნდნენ ნიდერლანდიაში, იქიდან გერმანიაშიდაც გაიშარენ, სადაც პირველი კალონია 1882 წელში დაარსდა. 1888 წლის დამდეგს გერმანიაში 20 ამ გვარი სახლი ითვლებოდა, რომლებშიდაც 2272 კაცი მუშაობდა, ასე რომ მთელი ამ ოც სახლში მათ დაარსების დღიდან დაწყებული 30824 კაცი შესულა და გამოსული. აი იმ გვარია ისტორიული განვითარება მუშათათვის დაარსებულ სახლებისა სამშლვარ გარეთ.

რუსეთში პირველი თანამგზრობი ამ ფრიად სასარგებლო საქმისა იყო პეტრე პირველი, მისმა ფიცხმა ხასიათმა ვერ იტანა ასე გულცივად ცქერა იმ პირობა, რომლებიც სრულებით ფიზიკურად ტანწრთონი იყვნენ და სცხოვრებდნენ კი სამოწყალოდ გამოშვრილი ხელთ. ის ნათლად არჩედა ზარმაცს და ყოველ გვარ ნამუსს დაკარგულ მათხოვრებს იმ საწყლებისაგან, რომლებიც ნამდვილი გლახანი და მახინჯნი იყვნენ ფიზიკურად და რომლებსაც პირველნი თავიანთი საქციელით უსპობდნენ ლუკმა პურის შოვნის ღონისძიებას. ამ გვარ მათხოვრების მოწყალების მიცემას პეტრე ლეთის წინააღმდეგ მოქმედებდა სოელიდა. მან ჯარიმა დაუწინა ამ გვარ მათხოვრების მოწყალების მიმეცმთა, ნ მანეთიდან ათ მანეთამდის. ამ გვარად მას უნდოდა, რომ ეს სენი ძირიანათ ამოფხვრა, და გაეპარწყლებია, ამისთვის პეტრე ურჩედა ქოლქის მეთვალყურეებს, რომ ამ სენისთვის ფიცხი ყურადღება მიექციათ, რადგან იგი როგორც ლეთის საწყენი ისე მთელი სამშობლოს მვენებელი და დამლუბელი იყო. პეტრეს ბრძანებით ყველას ამ გვარს მათხოვარი უსათუოდ რაიმე ხელობა უნდა ესწავლა და ემუშავა საჭიროებისადაგვარად. „ოულითა და შრომიითა შენითა სქამდე პურსა შენსაო“ ბრძანებს სამღეთო წერილი და აღმამანამც ამის მიხედვით უნდა იზრუნოს და ისე თავი იჩინოსო, ამბობდა პეტრე პირველი, ამ გვარად პეტრე პირველმა პირველად გამოაცხადა ბრძოლა მათხოვრობას და გაუფსვენა

საფუძველი შრომის მოყვარეობის სახლების დაარსებასაც; იმის გზას დაადგა ეკატერინე მეორე და ნიკოლოზ პავლეს ძე. იმათ დაარსეს ამ გვარი სახლები მოსკოვში, ირკუტსკში და კრასნოიარსკში, მაგრამ დიდხანს არ უტოცხლიათ; ამ გვარ მშენებელ დაწესებულებათა ასე უღრბოეთა სიკვდილის მიზეზი იგივე საზოგადოების ხელს ცივათ და უუურადღებოთ დატოვებია. ნიადაგი ქვიანი და უნაყოფო შევხვდა და ამ გვარ ნიადაგზედ დათესილმა ქეშმარიტმა იდიამაც არაფერი ნამყოფი არ გამოიღო. სანამ თვითონ საზოგადოებამ არ იგრძნო ეს დიდი ნაკლი, სანამ თვითონ არ მივიდა იმ გონებითი სიფხიზემდის, რომ საქორდ არ დანახა ამ სენის შებრძოლება ამ გვარ შრომის მოყვარეობის სახლების და არსებით, ვინც ამ გონიერს დაწესებულებას სულ სხვა თვლით უყურებდნენ. ეს ცხრა თუ ათი წელიწადი იქნება, რაც საზოგადოება გამოფხიზლდა და საღის თვალებით დაუწყოა ცქერა ამ სახლებს, და მათგან მოატანილ სარგებლობას. პირველი ამ გვარი სახლი მამა იოანე სერგიევის ლოცვა-კურთხევით 1881 წელს დაარსდა კრონშტადში (რუსეთში) და დღეს მთელ რუსეთში ამ გვარი სახლები ავერ 53-მდის არსებობს. ზოგიერთებმა იმათგანმა კიდევაც გამოიჩინეს თავი თავის სარგებლობით. თითქმის ყველა გუბერნიას უფროსები ამ გვარ პასუხს აძლევენ შინაგან საქმეთა სამინისტროს ამ სახლების შესახებ: „შრომის მოღვაწეობის სახლების“ დაარსებამ ცხადათ დაგვანახა თავისი კეთილ ნამყოფიერი გავლენა და თვალსაჩინოდ შეამოკლა და თითქმის ფეხი აუდგა ხელობად ვახდით მათხოგრობას“. ამ შემთხვევაში, როგორც ყოველთვის, დიდი ღვაწლი მიუძღვის უმაღლეს მმართველობასაც, რომელმაც თანაგრძნობით შეუწყოა ხელი ამ საზოგადო ქველმოქმედების განხორციელებას. 1895 წლის ეკენისთვის პეტერბურგში დაარსდა ახალი დაწესებულება სახელდობ *ქსამრუფეგლო შრომის მოყვარეობის და მუშათა სახლებზედ*, რომელი კომიტეტის თავმჯდომარედ ბრძანდებამისი იმპერატორის უდიდებულესობა ხელმოწივა იმპერატრიცა ალექსანდრა თეოდორეს ასული.

თოფ. ხუსკიავაძე.

დასასრული შემდეგში.

გახსნა და კურთხევა ორ კლასიანი სამრევლო სკოლისა ს. კიწიაში.

სენაკის მაზრაში, სოფელს კიწიაში, თანახმად უწმიდეს სინოდთან არსებული სამასწავლებლო სამსახურის გადამწყვეტობისა, გაიხსნა ორ კლასიანი სამრევლო სკოლა. უნდა აღვნიშნოთ, რომ სწორეთ საქირო იყო ამ სოფელში სკოლის გახსნა, რადგან ეს სოფელი არის ერთი ყრუ-მიღებულთა შუა-სოფელთაგანი, რომელსაც, ირგვლივ ვარს არტყა მრავალი საზოგადოება, რომელთა მკვიდრნი მოკლებულნი არიან როგორც ზნეობრივ ისე განვითარების სწავლა-განათლებას და თანაც ეს ზემოხსენებული სოფელი თავისი მდებარეობით და ჰავით სხვა მახლობელ სოფლებს ბევრით სჯობია. ყოველად უსამღვედლოცის გურია სამეგრელოს ეპისკოპოსის გრიგორის განკარგულებით სოფელს კიწიაში 21 ენკენისთვის მობრძანდა საეკლესიო-სამრევლო და წერა კითხვის სკოლების ზედამხედველი გ. სოფ. უ. თ. დ. ჟორდანიას, რომელმაც მოხსენებული სასწავლებლის ხელმძღვანელის, მ. ბოლოჩინი კოდრატე ჩინბაიასი და ერთი მასწავლებლის თანადასწრებით გამოსკვდა მისაღები ყმაწვილები. 169 მიზოგენლთაგან იქმნა მიღებული 110. ამავე თვის 22, დღით კვირას, შემდეგ ლიტურდიის შესრულებისა და პარაკლისის გადახდისა აკურთხეს სკოლის დროებითი შენობა დიდი საზოგადოების თანადასწრებით. 2 ენკენისთიდან უკვე დაიწყო სწავლა ამ სკოლაში. ჩვენ მოკლედ მოვიხსენებთ, თუ რა მნიშვნელობა აქვს ამ სკოლის დაარსებას აქაურ მიყრუებულ კუთხეში. კიწია თავისი მახლობელი სოფლებით, თითქმის, მაზრის ნახევარ ნაწილს შეადგენს; ეს სოფელი შამოკალათებულთა აღმოსავლეთ-დასავლეთით ტიტველი გორაკებთა, ჩრდილოეთით კი ისაზღვრება დიდი მთებით. ამ გვარად ეს მთა-გორიანი კუთხე სენაკის მაზრისა თავისი მდებარეობით, თითქმის, მოშორებულია სამეგრელოს ზოგ განათლებულ კუთხეებს და ამ გვარად წარმოადგენს ერთ ფარგალშიდ მომწყვედულ სოფლებს, რომელთათვის სწორედ რომ საქირო იყო ასეთი სკოლა. რა უშვას იმ სოფელს, რომელსაც რამოდენიმე ვერსის მანძილზე ახლავს დაბა, რომელშიაც რამდენიმე

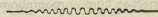
საქართველოს

სკოლა მოიპოვება, ან ქალაქი, რომელიც სწავლა-განათლების აკანია; ან რა უშვით იმ გვარი სოფლების მცხოვრებთა, რომელთაც გზა-ტყევილი აქვსთ ახლოს ან რკინის გზა! ამათ ყოველ გვარი საშვალზეა ხელთ აქვთ, რომ შეიძინონ სწავლა-განათლება, თუ კი მისდამი წყურვილი მათში აღძრულია. მაგრამ რა შქანს იმ გვარი სოფლების მცხოვრებთა, რომელნიც მოკლებულნი არიან ყოველ ზემოხსენებულ საშუალებათ; არ უნახავთ სწავლის ნაწყობი, რის გამო არც ესმით უღაღესი სარგებლობა განათლებისა, რომელთა სულს და გულს არ იზიდავს სწავლის საქმე და გულ-გრილად შესტკერიან, როგორც სკოლის გახსნას, ისე მისს გაუხსნებლობას. მიუთხველს თვითონ უნდა ქაინდეს ნახული და ცოტათი მიანიც განცნობილი ეს სამეგრელოს კუთხე, რომელსაც ჯერად ხედა ორ-კლასიანი სამრევლო სკოლა რომ ჯეროვანად დააფასოს უადრესი სარგებლობა ამ სკოლისა, სახელდობრ ამ ადგილისათვის.—

აი ამიტომაც მოვიხსენე ნამდვილი გაერმოებანი კიწიასი, რომ გამოვხატო შემდეგი აზრი: ზემოხსენებული მიზეზებისა გამო, უმეტესი ნაწილი ამ საზოგადოებისა (მღაბია ხალხი), მოკლებული სწავლა განათლებასა, ჯერ-ჯერობით ნამდვილათ ვერ დააფასებს ამ კეთილ საქმეს და მით უმეტესად მისს მერმისს—შედევს. მაგრამ ადგილობრივი მკვიდრი კი, რომელთაც ესმითა ჯეროვანი მნიშვნელობა ამ სკოლისა, მათი დაქვეითებული მოამბეთა აღსადგენად, მუხლ-მოყრით ილოცვიდნენ ღმერთს იმათი კეთილდღეობითი და მრავალ-ჟამიერი ცხოვრებისათვის, ვისიც მეოხებით არის ამ გვარი წყალობა მათზედ მოელონებული; მაღლობას უნდა სწორადღენ ღმერთს, რომ გვყანან მმართველობის სათავეშიდ იმისთანა ღირსოვანი პირნი, რომელთაც წარმოდგენილი აქვთ მთელი სახელმწიფოს გაჭირვებანი და საშუალებებისა გვარად ეშველებიან მათ. დაახ, ასე უნდა მოიქცნენ შეგნებულნი პირნი ამ საზოგადოებისა და ყოველ ფრად ხელი მოუშართან, მათთვის მინიჭებული სკოლის საკეთილ-დღეობა და მერმისი წარმატებისათვის; ეს მათთვის ნორზი ბავშვი ისე აღზარდნ, გაამაგრონ, რომ შეიძლოს მისდამი მითვისებული ტვირთის ტარების შესრულება დაბოლოს უნდა მოვიხსენიოთ, სასახელიდ ამ კიწის საზოგადოებისა: ადგილობრივ მკვიდრთ, მიუხედავთ თავისი უკიდურესი მატერიალური მდგომარეობისა,

უფასოთ დაუთმეს ამ სკოლის ეზო-ფერმისსათვის თორმეტი ქტევა სახნავ-სათესი მიწა და ფულათათასი მანეთი სკოლის სამუდამო შენობისათვის. აგრეთვე უფასოდ დაუთმო ამ საზოგადოებამ სკოლის ოთხ-ოთახიანი სადგომი.

კიწის ორ-კლასიანი სამრევლო სკოლის მასწავლებლები ნიკოლოზ ბარაბაძე.

რ ა არს სიკვდილი?

ვის ვინილავთ, ანუ რას გავიგონებთ ქაქსა აღსასრულისა ჩვენისასა?

სიკვდილი არის განშორება სულისა ხვეულისაგან, ოდეს სული განეყოფის ხორცისაგან, სულს ავიწყდება საქაო და ისწრაფის მივებებად მეკვდრთადმი უხილავის სამყაროსა. სული და ხორცი არიან ორი საუკვარეფი მეკობრები, მიმავალი უკანასკნელ წერტილამდე, რომელზედაც ერთი მათგანი უნდა დარჩეს, ხოლო მეორე—შეუდგეს დიღსა და ხანგძლივსა მეზარობასა. ერთს მათგანს ენანება წასრული და მეორე კი ხედავს ბრწყინვალე მომავალსა. სიკვდილის დროს ზოგიერთნი ხდებიან დირსნი უფლის იესო ქრისტეს ხიფვისა. წმინდა გრიგორი (+604 წ.) შაშა რომისა მოვიკითხრობს თავის დეიფის ტარსიილას სიკვდილს ამ ნაიზად: „სასიკვდიანე სარეცეფელზე მწოდარე ტარსიილას განს ცხოვინე ნათესავები, რომ უცხობ წამოიძანა მომავკვავმა: გამეცხადეთ! იესო ქრისტე მოვადესო“. ამ სიტყვების შემდეგ მსწრაფელ განუტევა სულია. (სენქს. 2 თებერვ.) სულ ხორცის გაყრის დროს ზოგნი ხედევენ სული წმინდას. მაგალ. სანამ წმინდა ამბროსი მეფიოანელი განუტევებდა სულსა, მ.ზე ჩამოვიდა ცუცხლი, დაფარა სახე მისი და მთავიდა პირსა მისსა. ხილვა ესე იხილა ცხოვრების ადმწერელმა ამბროსი სავდინმა (397 წ.), წმინდა ვასილის ჭირს უფადაც იხილეს სული წმინდა, რომელიც ტრედის სახედ დადიოდა მამაკვავის

სხეულზე. (სვიანქსარ 3 თებერვლს) სუელ ხორ-
ცის განმორების შემდეგ. სუელ ეგებებან წმინ-
დანები, და ანგელოზები, რომელთაც ხედავს
სული ანუ პირის პირ ანუ მარჯვნივ მხრით.
მაგალ. წმინდა საბა გოტუვი (372 წ.) ეუბნებო-
და თავის მწვალებელთ, რომლებიც მას უპირ-
ებდნენ წყალში დადრჩობას:

მე ვხედავ მათ, ვისი ხილვაც თქვენ ვერ
ძალ გძთ. აი პირისპირ დგანან დიდებულნი
დვთისანი, რომელნიც მოსულან ჩემ წასაყვანადა
(Павр. жит. Сергия арх. Влад. стр. 108). სიკვდი-
ლის დროს ხედავს რა სული ადამიანის დიერ-
თსა, ანგელოზთა და წმინდათა, ზოგჯერ ქსმის
მას აგრეთვე ხმა ზეციურის გალობისა. წმინდა
გრიგორი პაპა რომისა მოგვითხრობს ერთ მის
თანამედროის კეთილ მსახურის კარდაცვალება-
ზე შემდეგს: „ოდეს უანდოვდებოდა ეპი სიკვ-
დილისა, ამა კეთილ მსახურმა ქრისტიანემ იწყო
გალობა ფსალმუნთა და სთხოვა თვისთა მეგობ-
ართაც, რათა მათაც ელოცათ. უცბათ სულთა
მბრძოლმა წამოიძახა: „დაჩუმიდით, დაჩუმიდით,
არ გესმისთ ანგელოზთა გალობა ცათაშინაო?
(სვიანქსარი 25 იანვარისა). ასეთი არის აღსა-
სრული მართალთა. რასაც ისინი ამ ქვეყნად
ელოცვიან, რისკენც ისინი მთელ მათ სიკაცუნ-
დში მათის აზრითა და გრძნობით მისწრაფ-
იან, მასვე ხედვენ აღსასრულის დღესაც. სუელ
სხვა არის სმენა და ხილვა ცოდვილთა. აი რას
მოგვითხრობს იგივე პაპა რომისა გრიგორი ერთ
ბერ-მონაზონის კარდაცვალებაზე: „ოდეს ბერთა
შეტყვეს მოახლოება აღსასრულისა ერთის მათი
თანა ძმისა, შეიკრიბნენ კარგეში მისა და
იწყეს ღოცვა მისთვის- მომაკვდავმა მორთო
უკრილი: „გამმორდით, გამეცაღეთ! ამა გვე-
დლისა შესაჭმელად ვარ მე გამზადებული, გარნა
შიშისა გამო თქვენისა ვერ ძალუქს მაგას შეჭ-
მად ჩემდა. უტყვევ მოსვლად და მიყოს, რაიცა
უნებს მასაც ცხადია, რომ ამა ბერმა დროსა
აღსასრულისა თვისისა იხილა ეშმაკი გველის
სახედ. ესმათ რა ბერთა ასეთი დადადება მოძ-
მისა, გუფს მოდგინეთ იწყეს ვედრება დვთი-
სადმი, რათა განემოწყეული იგი ეშმაკი და არ
მოეცა მამ იგი უნანელი. ღოცვა ძმათა იქმნა
შეუწარებულ დვთისაგან. ეშმაკი განემორა მო-

მაკვდავსა და ამ უკანასკნელმა იცოცხლა იმდენი,
რამოდენიც სჭარო იყო მონანებისათვის. (სვი-
ანქსარი 12 თებერ.).

ამ წიარად ესმა აღსასრულისა ჩვენისასა
ვისილავთ ჩვენ მკვიდრთა უხილავის ს-მყარო-
სათა, წმინდათა დვთისათა და ანგელოზთა, ანუ
სამინელთა ეშმაკთა. გავგონებთ ვალობასა
ანგელოზთასა, ანუ საზარო უკრილსა ეშმაკთა-
სა, სული მხილველი დვთისა სინარულით
მისწრაფის მისადმი, ხოლო სული მხილველი
ეშმაკისა არს დიდსა შიშსა და ძრწოვლასა შინა.
რით ან რა წიარად შეგვიძლია შევიწყოთ, რომ
შეუძსუბუქით ესეთი ტანჯვა ამ გვარ მომაკვდავთ
ესმა აღსასრულისა მათისასა? რა საშვალეობით
შეგვიძლია განდგენა მათგან ეშმაკისა? ამ გვარ
შემთხვევაში ჩვენ უნდა ვშველიდეთ სულთა
მბრძოლ მომაკვდავსა ჩვენის საკუთარი ღოც-
ვითა და აგრეთვე ვადვიებდეთ მის გულში
სურვილსა ღოცვისასა. მამაკვდავს თუმცა აქვს
სურვილი ღოცვისა, გარნა ენა და ბაგენი მისნი
არ ემორჩილებიან მას; შესსიერება უჩვენებდა
და სიტყვა ღოცვისა ვიწყებდა. სულთა მბრ-
ძოლს სურს გამოისახოს პირიჯვარი, გარნა
ვერ ძალ უძს მას მოძრობა ხელითა. ჩვენ უკი-
დურესად ვავანრებთ და ვასიამოვნებთ მომაკვ-
დავსა, უკეთუ მის გასაგონად წარმოვსთქვათ
ღოცვასა და დავაწერინებთ პირიჯვარსა. მოძ-
მის სიკვდილის დროს ჩვენ უნდა ვანთებდეთ
ხატთა წინ სანთელსა, ვიძლეოდეთ მოწყალება-
სა და გამოვითხოვდეთ დვთისაგან მისთვის შე-
წვედნასა. ღოცვა ჭირისუფალთა დიდ შედევათსა
აძლეეს მომაკვდავსა, სდვენის ეშმაკსა და არ
აბრკოლებს მას წარსადგენლად წინაშე მოწყ-
დისა დვთისა, ვლოცულობთ რა მომაკვდავისა
თვის, უნდა ვავსოვდეს, ძმანო, რომ ადრე თუ
გვიან გავწვევა ჩვენც ესაი სიკვდილისა. ამისთ-
ვის ხმირად ვილოცვიდეთ უფლისა მიმართ და
მიგმართავდეთ ყოვლად წმინდასა დედისა მაც-
ხოვრისა ჩვენისასა სასოსა და შესავედრებელსა
ყოველთა ქრისტიანეთასა.

მლ. მიხეილ ვაგაშელაძე.

შობა იესო ქრისტესი.

შობამან შენმან ქრისტე ღმერთო, აღმოუბრწყინვა სოფელსა ნათელი მეცნიერებისა, რამეთუ რომელნი ვარსკვლავსა მსახურებენ, ვარსკვლავისაგან ისწავეს თაყვანისცემა შენი, მზეო სიმათლისაო, რომელი აღმობრწყინდი მაღლით აღმოსავლით, უფალო, დიდება შენდა.

ქალწული დღეს არსებდ უზესთავსა შობს ჩვენთვის, და ქვეყანა ქვაბსა შეუხებელისა შესწირვენ, ანგელოსნი მწყემსთათანა დიდებისმეტყველებენ, ხოლო მოგენი ვარსკვლავისათანა მოგზაურობენ, რამეთუ ჩვენთვის იშვა ყრმა ახალი, პირველ საუკუნეთა ღმერთი.

ახალი ამბები და შენიშვნები.

გამოვიდა და დაურთგდა ბლადოჩინებს და წიგნის მაღაზიებს «მწყემსის» რედაქციისაგან გამოცემული კალენდარი 1897 წლის. ფასი თითო კალისა ერთი აბაზი. ამასთანავე გამოიცა იაფ ფასიანი კედლის ნახატებიანი კალენდარი, რომლის ფასი ერთი შაურია. ეს უკანასკნელი ძლიერ საჭიროა მათთვის, რომელთაც სერსთ, რომ ყოველთვის თვალწინ ქონდესთ დღესასწაულების დღეებო.

* *

დეკანოზი პეტრიაშვილის განსვენების დღეს მწირველი ბრძანდებოდა მათი მაფალ ყოვლად უსამდვდელოესობა საქართველოს ექსარხოსი ვლადიმირი სიონის ტაძარში. დიდი საზოგადოება დაესწრო წირვაზე და წესის აგების დროს, დიდი ცრემლთა ღვრა იყო. განსვენებული დასაფლავავს ავლბარში პეტრე ჰავდეს ეკლესიაში. ანდერძის გათავების შედეგ მამა არჩიანდრიტმა ლეონიდა მგრძნობიარე სიტუვა წარმოსთქვა და მვენჯრათ დაანასიათ განსვენებულის მოფაწუება. ამ მგრძნობიარე სიტუვამ მრავალ პატივისმცემელთ თვალზე ცრემლის ნაკადელი გააჩინა და ააქვითინა. ამ სიტუვას მკითხველი წაიკითხავს ამავე ნომერში.

* *

დეკემბრის 26, ქ. ქუთაისში განსნეს წიგნთსაკვაი და სამკითხველო განსვენებულის მფჯდელო მთავრის გაბრიელის სახელობაზე ბ. კ. ნიკოლაძის სახლში, საკრებულო ტაძრის ზემოთ, ივანოვის ქუჩაზე.

სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობაში სარწმუნოებასა და კეთილ- ზნეობაზე.

სიტყვა,

იბ. ს. აკიჩიანიძის.

თქველი განსვენებულის ფესკობოსის გაბრიელის მიერ

მღვიძარე იყვნით, მტკიცედ სდევით
სარწმუნოების ზედა, მხნე იყვნით
და განძლიერდით (ა ძორ. ივ. ივ. იდ).

ძმანო მართლ-მადიდებელნო ქრისტიანენო!

დღევანდელი ჩვენი ლოცვა და წირვის მოსმენა შევავსოთ მოკლე განზრახვითა იმ საგანზე და სწავლაზე, რომელსა გვაძლევს ჩვენ წმიდა მოციქული პავლე სიტყვათა ამით შინა. „მღვიძარე იყვნით, მტკიცედ სდევით სარწმუნოებასა ზედა, მხნე იყვნით, და განძლიერდით“.

რა არ.ს. პირველად, მღვიძარეთ ყოფნა? თუ ამის შეტყობა გინდა, წმრმოიდგინე, ძმანო მღვიძარეობის წინააღმდეგი მღვდმარეობა ესე იგი მძინარება. მძინარება ის არის, როდესაც კაცი წვეს უძრავად, არ ესმის, ზრ ხედავს, არ ლაპარაკობს, ერთი სიტყვით, არ ხმარობს არცა არცა ერთსა თვისსა ნიჰსა და ღონესა და დემსგავსება მკვიდრსა. წინააღმდეგ ამისა მღვიძარე კაცი ის არის, რომელიც მოძრაობს, შრომობს და ჯეროვანად ხმარობს ყოველთა თვისთა ხორკიელთა და სულიერთა ორღონითა, ერთი სიტყვით არის კაცი ცოცხალი და ცხოველი. გარნა შეიძლება მღვიძარეობა კაცმა იხმაროს როგორც კეთილი საქმისათვის, ეგრეთვე კუდი საქმისათვის; ხოლო წმიდა მოციქული პავლე ჩვენგან მოითხოვს მღვიძარეობას კეთილსა საქმესა შინა და უმეტესად ღვთის მსახურებასა და სჯულის

აღსრულებასა შინა: „მღვიძარე იყვნით, გვეტყვის იგი, „მტკიცედ სდევით სარწმუნოებასა შინა.“ ისე არსად არ არის კაცისათვის საჭირო და სასარგებლო მღვიძარეობა როგორათაც სარწმუნოებასა შინა. ესე იგი სჯულისა და ღვთის მსახურების აღსრულებასა შინა. როდესაც შენ მღვიძარე ხარ ძმანო, რას აკეთებ და რისთვის ხმარობ შენს ქუეას, შენს ღონეს, თვალს, ყურს, ხელს, ენას და სხვათა შენთა ორღონითა? პირველად მისთვის, რათა დაიფარო შენი თავი ყოველთა მვენებელთა შემთხვევათა და მოვლინებათაგან; მეორედ იმისთვის, რათა მოიპოვნო, ანუ შეიძინო, რაიცა არის სმჭირო შენისა სიცოცხლისათვის. მსგავსად ამისა სულიერსა ცხოვრებასაცა შინა მღვიძარეობა არის საჭირო პირველად მისთვის, რათა დაიფარო შენი სული და გული ყოველთა შენის სჯულისა სასოებისა და სარწმუნოების წინააღმდეგთა და მვენებელთა ჰაზრთა და შეგონებათაგან; მეორედ მისთვის, რათა შეიძინო და მოიპოვო ყოველი, რაიცა გააღვიძებს, გააცოცხლებს და განამტკიცებს შენსა სულიერსა ცხოვრებასა, ესე იგი სარწმუნოებასა და სასოებასა: „მღვიძარე იყვნით, მტკიცედ სდევით სარწმუნოებასა ზედა“.

როდესაც წმინდა მოციქული პავლე ამ სიტყვებს მოსწერდა კორინთელთა, მაშინ დიდი დევნა-ლეობა და ტანჯვა ჰქონდა ქრისტიანეთა ურწმუნოთა წარმართთაგან. ფრთად საჭირო იყო მათთვის მღვიძარეობა და სიმტკიცე სარწმუნოებასა შინა. ახლა, თუმცა ქრისტიანე არ ითმენს დევნასა და ტანჯვასა სარწმუნოებისა თვისისათვის, გარნა ახლაც დიდად საჭიროა მღვიძარეობა და სიმტკიცე სარწმუნოებასა შინა, ვინაიდან სჯულის წინააღმდეგნი ყოველთანი იყვნენ და ახლაც ამ ჩვენ დროს უმეტესად განძმარად-დენ. მაშასადამე თუ ქრისტიანე დაიძინა, მღვიძარე არ არის ის და ფრთხილათ არ იქცევა; ადვილად შთავარდება იგი განსაცდელსა შინა და მოაკლდება სარწმუნოებასა, ესე იგი, სულიერსა მისსა სიცოცხლესა, სულიერსა საუფჯესა.

„ხნე იყვნით და განძლიერდით“ იტყვის კიდევ მოციქული პავლე. მხნეობა მღვიძარეობაზე უმჯობესი და უდიდესი თვისება არის. მხნეობა არის ძალა და სიმტკიცე კაცის სულისა. მხნე კაცი ის აოის, რომელიც ყოველ საქმეს და შრომას ასრულებს ხალისიანათ და სასოებით, რომელსა საქმე არ მოეწყინება, რაც გინდა ძნელი იყოს, მტადრე არ

მოეწყინება კეთილი, სულიერი საქმე და ბოლომდე მიიყვანს თავის საქმეს. მხნეობა უმეტესად გამო- უჩნდება კაცს მაშინ, როდესაც იგი არ დალონდება, არამედ უმეტესად განძლიერდება ყოველს წინააღმ- დევს და დამპარკოლებელ შემთხვევაში, სადაც სუს- ტი და სულ მოკლე აღმიანი დალონდება და არ იტის რა ჰქვანას, იქ მხნე კაცი უმეტესად გაღონ- იერდება; იმას ყოველი წინააღმდეგი შემთხვევა თით- ქმას გააჯავრებს და ღონეს მოუმატებს, მხნე კაცი ყოველისა სამწუხარო შემთხვევისაგან და მადნებელისა მოვლინებისაგან გამოვა ძლევა შემოსილი; ას-ჯერ რომ დამიარცხოს და გაუფუძღვდეს მიწაც არ დალონ- დება, არამედ ხელახლა მიუბრუნდება თვისსა შრო- მასა და საქმეს და ბოლოს უთუოდ ერთხელ გაი- მარჯვებს. არა იმაოდ იტყვის მოცატელი: «მხნე იყვნით და განძლიერდით»: მხნეობა გააძლიერებს დაღმიანს. მხნე კაცი უბედურებასა შინა არ იქნება განლაღებული. ერთი სიტყვით მხნეობა არის უძვირ- ფასესი თვისობა ადამიანისა.

გარნა შეიძლება, რომ მხნეობაც ბოროტად იხმაროს კაცმან და კიდევ ვხედავთ. სამწუხაროდ, რომელ სოფლისა ამის და ცოცვისა მოყვარენი უდიდესსა მხნეობასა და ღონესა ხმარობენ მათთა საქმეთა შინა, ეიდრემდის ქრისტეს მოყვარენი და ღვთის მსახურნი, მაშინ როდესაც მხნეობა ისე არა- ვისთვის არ არის საჭირო, როგორც ქრისტეს მოყ- ვარე კაცისათვის. აღსრულება ქრისტეს მცნებათა მოითხოვს ჩვენგან დაუძინებელსა შრომასა და შეურ- ყველსა მხნეობასა. აქ კაცი ებრძვის და ჭიდაობს არათუ გარეგანთა წინააღმდეგთა შემთხვევათა და განსაცდელთა, რომელიც ადვილი არის, არამედ თვით თავის თავს უნდა ებრძოდეს და თავის სულს და გულს უნდა ეკიდებოდეს. წარმოიდგინე რა სიმხნე, რა ზომი მხნეობა და ღონე უნდა იხმარო, შენ ძმაო, მაშინ, როდესაც ხშირათ შეგნთხვევა ისეთი გარემოება, სადაც საკუთარი შენი სულის და გულის სურვილი უნდა დაიფიწყო და დათრგუნო; რაც გიამება ის უნდა მოიძულო, რაც არ გიამება ის შეიყვარო და აღასრულო, შენი ხაკუთარი ბუნე- ბა უნდა გამოსცვალო, დღე და ღამე შენ თავს უნდა ებრძოდე, ხშირად შენი თავი, ვითარცა მტერი, სდევნო და შეწიროვო! ამას ვერ გეტყვი, ვისაც არა აქვს დიდი და აღმატებული მხნეობა და სულგრძე- ლება. მიუ უმეტესად არის საჭირო კაცისათვის

სიმხნე, რომელ ზოგიერთი კაცი თუმცა კეთილი არის, კეთილი საქმე უყვარს და სურს, გარნა თუ სიმხნე არა აქვს, მისი კეთილობა უჭრი და უნაყოფო იქნება. იმას სურნ კეთილი საქმის ქნა, მაგრამ როდესაც დაიწყებს, პირველი დამპარკობა მას დააღონებს და გააჩერებს. ამისთვის იტყვის წინას- წარმეტყველი დავით: ღმერთო მოეც ძალი სიკე- თესა ჩემსა.

თუ ასე საჭირო არის დიდი მხნეობა, რა სახით შევიძინოთ იგი? პირველად ჩვენი ჰაზრი, ანუ კეუ უნდა დარწმუნდეს, მიხედეს და დიჯეროს რა დიდი და კარგი რამ არის მხნეობა? რა კი ჰაზრი იმაში განმტკიცდა, გულიცა, ანუ სურვილი კაცისა მიიქ- ცევა მისდამი, კაცი მოინდომებს, რომ შევიძინოს ის თვისება და, რა კი კაცმა რაიმე მტკიცეთ მოინდომა, ისურვა, უთუოდ მოიპოვოს მას, ღმერთიც, რა კი შეხედავს, რომ შენ გსურს მხნეობის შექნა სარწმუ- ნოებასა შინა, შეგვეწვეს თვისითა საიდუმლოთა მადლის მოქმედებითა. ამინ.

ს ი ბ შ ა ,

თქმული სიონის საკრებულო ტაძარში 20 გი- ორგობისთვის, დეკანოზი გრაგოლ პეტრიაშვილის დასაფლავებზე.

სარწმუნოებით, სასოებით, სიყვა- რულით და სიმშვიდით, სიწმინდით და მღვდლობისა ღირსებით, და კე- თილ-პატიოსნათა მსჯერებელი ღირ- სად ხსენებულთა ამისთვისა საუკუ- ნითა ღმერთი, რომელსაცა საუკუ- მსახურე, თვით იგი დააწყნეს სულსა შენსა ადგილსა ნათლისასა ბრწყინ- ვალეს, სადა მართლნი განსიყვენენ: და განსჯას მას ქრისტესსა, მიიღებ მიტკეპებას ცოცვათასა და დიდსა წვალობასა. (მღვდლის ანტიფიხი, ტრო- ბარი მეორე აღსავალის ბოლოს)

მშვიდობით, სამუდაბოთ მშვიდობით, ძვირფასო, კეთილო, ტკბილო, დარბასილო მამაო და ძმაო

გრიგოლ! დადუმდა ამიერიდამ შენი მოაღერსე და ტკბილათ მანუგეშებელი მოძღვრული ენა, დაუძღურდა სამულამათ მსხვერპლის შემწირველი ბეჯითი მარჯვენა შენი, მოესპო სიკაცხელ შენ გულს, რომელიც იყო აღვლილი დიდისა და პატარისადმი განუსაზღვრელი სიყვარულით, მოიკვეთინენ მარადის სიკეთეზე მაიალნი ფერხნი შენნი, მოეღო ბოლო შენ წუთიერ არსებას, რომელზედაც იყო დამყარებული შენი ოჯახის ბედნიერება, შენი მცირე წლოვანი შვილების აღზრდა, სახლობა და სიკეთის გზაზე დაყენება! სულ რამდენიმე წამი კიდევ, და უკანასკნელი ნუგეში შენი ოჯახისა და პატარისა მცემლანებისა, შენი გვამი-მიგვეფარება სამულამათ თვალთავან; შენ უსულო ხორცსაც, სულ მცირე ჟამის შემდეგ, გადაფარებს თავის სახარელ, ბნელ და ცივ საბანს ხარბი, უგულო და უგრძნო მიწა. აჰა, გაჭირილი სამარეც მზათ არის მიიღოს შენი გვამი, განხრწნას, დაარღვიოს, ნაერათ და მტრათ აქციოს იგი. დაღ, მოკლე ხანში შეირგებს და მოინდობს გაუმძღარი მიწა ამ შენ გვამს, რომელსაც ვაჭრევეთ მღულარე ცრემლებს, რომლის სიკვდილმა მწარეთ თავგაკენესა, გული გაგვიტეხა და წელში მოგვხარა ყველანი. მაგრამ, დეე იხაროს უსულო გვამზე ხარბმა მიწამა, დეე გულს ითქვას მტერმა მტვერზდას, სამაგიეროთ დიდხანია დათმობილი გაქვს შენ ჩვენს გულში. როგორც დაქვრივებულ შენ მეუღლეს და უღროთ დაობლებულ შვილებს, ისე მწუხარებით აღვსილ მეგობართ და ნაცნობთ მტკიცეთ გაქვს ამონქველელი გულის სიღრმეში შენი ყოველგვარი ზნეობრივი ღირსებით შემქული სახე, რომელსაც, გარწმუნებ ძმურათ, ვერ წარხოცს „არცა სიკვდილი, არცა ცხოვრება, არცა ესე სოფელი, არცა იგი სოფელი, არცა სიმაღლენი, არცა სიღრმენი, არცა სხვა დაბადებული“.

ყველამ გვით, რომ შენ არ იყავი ჩამომაველობით ბრწყინვალე დიდი და გმირაბით სახელგანთქმული გვარყულობისა, არც სამსახური ჰქვია იფართო და მაღალ ხარისხოვანი, არც აღჭურვილი ყოფილხარ უმაღლესი სწავლა-მეცნიერებით, მაშროითი აიხსნება, რომ ამ შენ ცხედარს გარს მოხვევიან და მწარეთ გლოვობენ ბრწყინვალე გვართა წარმომადგენელნიც, ხარისხოვანი მსახურნიც, სწავლულნიც და ნიჭიერებით წარჩინებულნიც? რა არის მიზეზი, რომ თავდასაც და გლახსაც, სახელოვან

მოხელესაც და უბრალო მოქალაქესაც, განსწავლულსაც და უსწავლულსაც ერთგვართ ჰსდის ცრემლი შენ კუბოს წინ, ერთ გვართ გტრიან და თანაბარი ღრმა მწუხარებით აღვსიან შენ დაკარგვის გამო?

რასაკვირველია ამ კითხვების განმარტება მოითხოვს შენი ცხოვრების და მოღვაწეობის დაწერილებით განხილვას, შენი ხასიათისა და მიმართულების გამოქვეყნებას, შენ რწმენათა და შეხედულობათა მართებულათ გარჩევას, მაგრამ რა საჭიროა ყველაფერი ესა, როდესაც ვიცით ვინც იყავ და რაც იყავ? რა საჭიროა ყველაფერი ესე, როდესაც ყველას თვალ წინ გვიდგა შენი ბრწყინვალე სურათი, როდესაც თვით ეკლესია, რომელსაც შენ აგრე თავდადებით და ერთგულებით ემსახურებოდი სიკვდილის ღღემდე, ცხოველათ, ნათლათ და ზედმიწევნით გვიხასიათებს შენ სულიერ არსებას, შენ მიმართულებას, შენ ღირსებას. სარწმუნოებით, სასოვებით, სიყვარულით და სიმშვიდით, სიწმინდით და მღვდელობისა ღირსებით და კეთილ-პატიოსნათ შროხოვრებით ღირსად ხსენებულოა, გუგუნება დღეს შენ ეკლესია. სარწმუნოება, სასოვება, სიყვარული, სიმშვიდე, სიწმინდე, მღვდელობისა ღირსებით და კეთილ-პატიოსნათ ცხოვრება-აი ის თვისებანი, რომლებმაც მოგვიოგეს შენ კეთილი სახელი, აი ის მხარენი შენი მოქმედებისა, რომლებთაც გაგხადეს შენ ყველასთვის ძვირფას და პატვისადებ გვამათ, აი ის გონებრივი და ზნეობრივი ღირსებანი, რომელთაც დაგმისახურეს წარჩინებულთა და დაბალთა, სწავლულთა და უმეცართა, შერიგულთა და თვისთა შორის წრეველი, მტკიცე და წარუბოცელი სიყვარული. ვგლოვობთ, ვტირით და ვწუხვართ ყველანი იმის გამო, რომ შენში დაეკარგეთ თანამომე, აღვსილი სარწმუნოებით, სასოვებით, სიყვარულით, სიმშვიდით, სიწმინდით, მღვდელობის ღირსებით და კეთილ-პატიოსნებით ცხოვრებითა, ჩენი ცრემლი შედგება შენი ღირსებისა, შენი სულის სიკეთისა და, მაშასადამე, ვერა რომელიმე ქება-დიდება, ვერა რომელიმე მკერმეტყველური შესხმა ვერ დაედრება მას. მწარეთ გვატირებ, ღირსად ხსენებულო, მაგრამ ამავე ტირილით მკერმეტყველურად გვმოძღვრავ და გვიჩვენებ, რომ ყველანი, მსგავსად შენისა, ვიყენეთ მიმდევარნი სარწმუნოებისა, სასოვებისა, სიყვარულისა სიმდაბლისა, სიწმინდისა და კეთილ-პატიოსნებითი

ცხოვრებისა. ამას გვასწავლიდი შენ სიკოცხლეში ცხოველი მაგალითით, ამასავე გვიქადაგებს, გვაძულებს და ანდერძათ გვეტოებს დღეს ეს შენი შავთა მოსილი კუბო.

მოვისმენთ რა გულსმოდგინეთ ამ შენ უკანასკნელ წმინდა დარიგებას, მუხლმოდრეკით გეთხოვებით, ყველა შენი თანამოქმედნი, მეგობარნი, ნაცნობნი და სულიერი შეილები ნუგეშდებულნი იმ ქეშმარიტებით, რომ «საუქუნეთა ღმერთი, რომელსაცა იგი შენ შმსახურე, თვით იგი დააწესებს სულსა შენსა ადგილსა ნათლისასა ბრწყინვალესსა, სადა მართალნი განისვენებენ, და განსჯასა მას ქრისტესსა, მიიღებ მიტევებასა ცოდვათასა და დიდსა წყალობასა».

ხოლო შენ რაღა გითხრა და რითი განუგეშო ძვირფასი გვირგვინის დამკარგველო ქერიოვო? რომელი სიტყვით მოუშურალო მდუღარე ცრემლები შენ პატარა და უმწეო ქალ-ვაჟთ? რომელი რჩევით და დარიგებით დავამშვიდო შენი გაუბედურებული ოჯახი? რითი დავამხნეო შენი პატარა შვილები და რა საშუალებით შევისუბუქო მეტად მწევი და გულგამტეხი მწუხარება? აი კითხვები, რომლებიც მიდუმებენ ენას, წარიტკებენ ჩემგან მამაკაცურ სიხმნეებს და მთლათ მასებენ უღრმესი მწუხარებით: მაშ ისევ იტრეთ, საბრალო დედა-შვილნო, ძვირფასი პატრონის დაკარგვა, მაგრამ გახსოვდეთ, რომ დაუვიწყარმა გრიგოლმა დაიშკვიდრა ნათელი წარუხოცელი და ნეტარება დაუსრულელებლი; აფრქვიეთ ცრემლი თქვენს დაობლების გამო, მაგრამ იცოდეთ, რომ არავის უხილავს მართალი დადგებული, არცა თესლი მისი მთხოველ პურისა (ფსალ. 56, 25; იგლოვეთ, იმწუხარეთ ისევ თქვენს ოჯახის გამამშვენებელის სიკვდილის გამო, ხოლოთ იცოდეთ, რომ სწორეთ ესლო გამართებთ მიუგდათ ყური ზეციურ სიყვარულს, რომელიც გაგაფანებთ: მე ვარ, ნუ შეშინდებით (იოან. 6, 20); დღეს ჰვარავთ ქვეყნიურ პატრონს, მაგრამ საშავიგოთ დღეიდამ მოიპოვებთ მეორე პატრონს, რომელიც არის მამა ობოლთა და მსაჯული ქერიეთა (ფსალ. 67, 5). ილოცეთ მუდამ საყვარელი მამისთვის, გიყვარდეთ ღმერთი და იგი გამოგზრდით თქვენ. ამინ!

არზიზანდრტი ლეონიდე.

მეწიურულებანი.

ჩვენ მივიღეთ ჟურნალში დასაბეკდათ შემდგომ წერილები ეკლესიის სასარგებლოდ მეწიურულებათა გამოსაცხადებლად:

1. მღვდლის პროხოვე იოსავასგან:

„მ. რ. უმორჩილესად გთხოვთ, რომ თქვენი ვახუთის საშუალებით გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ როგორც მე აგრეთვე ჩემმა მრევლმა ქვემოთ აღნიშნულ პირთ, რომელთაც შემოსწირეს რწმუნებულს ჩემდამო ბიის მთავარ-ანგელოზის ეკლესიას სხვა და სხვა ნივთები. აი შემომწირველთა სია: ახალსენაქის მოვაკრე დიმიტრი თ. იოსავამ 1 ზარა, ღირებული 30 მან., დაბა შოპის ქალაქში მცხოვრებელმა კატო ჯიქიას ასულმა 1 დაფარნა, ღირებული 2 მ., ხობის მცხოვრებ. ანუსია იოსავას ასულმა 1 ლეთისმშობლის ხატი, ღირ. 3 მ., ნოჯი-ხევის მცხოვ. ფეფენა გერგაიას ასულმა 1 ლეთისმშობლის ხატი, ღირ. 1 მ. 20 კ., ისიოდორე იოსავამ 1 რკინის ლომი, ღირ. 5 მ., სოჩას ქალაქში მოვაკრემ ნიკოლოზ ალსანდრიამ წყვილი ბაიარალი, ღირ. 51 მ., და საქარწინე გვირგვინები ბრინჯაოსი, ღირ. 10 მ.; ივლიანე იოსავამ საცეცხლური ბრინჯაოსი, ღირ. 3 მ. 50 კ., ფებრონია იოსავას ასულმა ერთი ხელი დაფარნა ფარჩისა, ღირ. 3 მან. 50 კ., იოაკიმ იოსავამ ერთი უსუბი, ღირ. 6 აბაზ., ტფილისში მცხოვ. ნინო იოსავას ასულმა 1 ხელი დაფარნა და ამასთან მიხაილ-გაბრიელის ხატისთვის პერანგი ოქრომკვდით მოართული და 1 ტრამპეზედ გადასაფარებელი, ღირ. 30 მან.

2. ლახუნდარის ლეთის-მშობლის ეკ: მღვდლის პორფილე კავილაძისგან:

„მ. რ. უმორჩილესად გთხოვთ, რომ თქვენი პატივცემული გაზ. „მწყემის“ საშუალებით გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ როგორც მე ისე ჩემმა მრევლმა ქვემო აღნიშნულ პირთ, რომელთაც შემოსწირეს ჩემდამო რწმუნებულ ეკლესიას საქირო ნივთები. აი შემწირველთა სია: სოფ. სალომინაოში მცხოვრებმა აზ. სიმონ გოდამბრილიძემ და ცოლმა მისმა მატა ერთთვის ასულმა ზარა, ღირ. 100 მან., ჩემმა მრევლთაგანმა აზ. ყაფლან და სფეფ ჩხიძეებმა

სამრეკლოს საბოძე მუხა, ღირ. 25 მ., სპირიდონ ავალიშვილი 1 საბოძე მუხა, ღირ. 10 მ., ჯიბო მაკუფარიანმა საბოძე მუხა, ღირ. 10 მან., ირაკლი კავილაძემ სვეტები ეკ. აიენისთვის, ღირ. 20 მან., ევატირინე ტაბატაძის ასულმა ხომლი, ღირებული 25 მანიად.

განხსნადგანი.

მიიღება ხელის-მოწერა 1897 წლისათვის ორ ამირაულ გამოსცემათა ქართულს

„მწყემს“-ზე

დ
რუსულ «ПАСТЫРЬ»-ზე

ქურნაღის ფასი:

- 12 თეთი «მწყემსი» 3 მ., 6 თეთი «მწყემსი» 2 მ.
- ,, ორივე გამოცემა 5 მ. — ,, ორივე გამოცემა 3 მ.
- ,, რუსული ,, 3 მ. — ,, რუსული ,, 2 მ.

3. მღვდლის ნესტორ ცხაკაიასაგან;

«მ. რ. უმოპრილდესად გთხოვთ, რომ თქვენი პატივცემული «მწყემსის» საშუალებით გულითადი მადლობა გამოუცხადოთ ქვემო აღნიშნულ პირთ, რომელთაც ჩემი თხოვნით საქირო ნივთები შემოსწირეს ჩემდამო რწმუნებულს ფშავის მუქოს ღვთისმშობლის მიძინების ეკლესიას. იი შემომწირველთა სია: თბილისში მცხოვრებმა პოლკავნიკის ჯერიგმა მარია ნიკ. ასულმა დობაჩევსკისამ ერთი ხელი დაფარნა, ღირ. 15 მ., იმანვე ბარძიმზე სახმარებლათ აბრეშუმის ბაღდადი, ღირ. 3 მ., და 1 ხატი ივერიის ღვთისმშობლისა, ძველის ხელოვნებისა (ფასი არ იცის, რადგანაც მამა-პაპის ნაქონი ყოფილა); ჩემმა მრევლთაგანმა მარიამ გოგენლაშვილის ძეგრიგმა პურის საკურთხებელი ქუჩუქელი თავის მოწყობილობით და 1 ხელის სამ სანთლიანი შანდალი, ორივე ღირ. 11 მ., იმანვე—ფარდავი ტრაპეზის წინ გასაშლელი, ღირ. 5 მ., მთელმა გვარეულობით წოწკურაულებმა შემოსწირეს ღვთისმშობლის მიძინების ხატი, ღირ. 10 მ. 15 კ., გიორგი გახუტელაშვილმა და ხუმბარა წოწკურაულმა ვერცხლის კოვში თევშით მოაქურთი, ბრინჯაოს სასვეისკვეთ თევში და ხელსაიანი თითბრის ტაშტი, ღირ. სულ 15 მ. 30 კ., დარიჯან ქისტაურის ძეგრიგმა ტრაპეზზედ დასადგმელი სანაწილე და ღობეზარი, ღირ. 11 მ., ღიჯურ მათურელმა საიდუმლო სერობის წინ საკიდი კანდელი, ღირ. 15 მ., ხარება სახონიშვილის ცოლმანანა ქრელაშვილის ასულმა ტრაპეზის ზემოდან ჩასაკმელი ფარჩისა, ღირ. 12 მ., და 25 კ., როსტო წოწკურაული აფლათ 1 მ., და მთელმა წოწკურაულემა 4 მ. და 69 კ. ვარდა ღვთისმშობლის ხატისა სულ 104 მ. და 39 კ.

მიზანი და დანიშნულება გავთვისა: 1) შეფატობინოს სამღვდლო და საერო წოდებას შესანიშნავი განკარგულება და მოქმედება უმაღლესთა სასულიერო და საერო მართებლობათა, კონსისტორიათა და მღვდელ-მთავართა; 2) გაავრცელოს ქართულ სასულიერო წოდებებში და ხალხში სალიტერატურო სწავლა და ცოდნა საეკლესიო და საზოგადოებრივი ცხოვრების კითხვათა შესახებ; 3) გაავრცელოს საქართველოს სამღვდლო და საერო წოდებაში სწავლა და მეცნიერება ქრისტიანობრივი კეთილ ზნეობისა და სარწმუნოებისა (და 4) აუხსნას და გაუმარტოს სამღვდლო და საეკლესიო მოსამახებურ პირთა ზოგიერთი საქურო კითხვები, რომელთა ცოდნა მიუციოვებელ მკითხველს შეადარებს მათთვის მტკიცდ მათი მოვალეობის აღსრულებისაგან.

მიზანი და დანიშნულება რუსული გამოცემისა ზემოხსენებულის პროგრამის აღსრულების გარდა არის—1) შეფატობინოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას შინაარსი შესანიშნავ და საინტერესო «მწყემს»-ში დაბეჭდილ სტატიებისა; 2) გააცნოს რუსეთის სასულიერო და საერო წოდებას საქართველო, ეს დაზარებულ კეთნე რუსეთის იმპერიასა და საქართველოს სასულიერო და საერო წოდება ქართული გამოცემის საშუალებით გააცნოს რუსეთის სასულიერო მწერლობას და ხალხის ცხოვრებას.

მაზეთვე ხელის-მოწერა შეიძლება როგორც ვერიადაში, აგრეთვე ქუთაისშიაც. თბილისში წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში, ბ. შიო ქუთუაშვილთან. ფოთში—დეკანოზ მ. გრიგოლ მაჭარაოვთან; გორში—სასულ. სასწავლებლის მასწავლებელ ილია ი. ფერაძესთან; სანჯერში— მ. ყარაღან ჩეჩეძესთან; ახალციხეში—დეკანოზ ბ. ხაბუაოვთან. ახალციხეში—სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელ სპარდონ ან. მაჭარაძესთან.

მიადება ხელის-მ. კნა 1897 წლისათვის თეატრ
საემსწავლო სურათებისან ყურნალ

„ჩ მ ჩ ი ლ ზ მ“

წელიწადში გამოვა სულ 12 წიგნი, და თითო წიგნში იქნება ოთხიღამ-ხუთამდე ნაბეჭდი თაბანი, ანუ 64—80-დე გვერდი ღილის ფორმატისა.

«ჯეჯილში» დაიბეჭდება: მოთხრობანი, ლექსები, ზღაპრები, მოგზაურობის და შესანიშნავ-კაცთა ცხოვრების აღწერა, პოემები, მოკლე ამბები, სამეცნიერო წერილები, სავაჭრო სათამაშოანი და სავარჯიშოანი, სამათემატიკო ამოცანები, იგუებები, ანდაზები, გამოცანები, ნარკვევები, რებუსები და სიმღერები ნოტებით.

ქურნალში მონაწილეობის მიღება აღგიეთქვეს ყველა ჩვენმა საუკეთესო მწერლებმა.

ქურნალი «ჯეჯილში» თბილისში დატარებით ეღირება—4 მანეთი, თბილის გარეშე გავაზენით 5 მან. ცალკე ნომრის ფასი თფილისში არის 50 კაპ. ხელის მოწერა შეიძლება მხოლოდ წლით და ნახევარწლით.

ხელის მოწერა მიიღება:

1. თბილისში — «წერა-კითხვის საზოგადოების» კანცელარიაში (Дворцовая ул., д. земель. банка № 102), ქართულ სახალხო საემკათხელოში (д. зем. банка № 32), და თვით «ჯეჯილის» ოცდაქალაქში (Артиллер. ул. д. Тамашева, взлѣт. кадѣтскаго корпуса).
2. მთუასში — ე.ს. ბენევიშვილთან და თომა მთავარიშვილთან
3. ბორში — არ. კალანდელიძესთან.
4. ბათუმში — მ. ნიკოლაძის სააგენტოში.
5. თელავში — მ. ცისკარაშვილის აფთიაქში.
6. საჩხერეში — ყარაშინ ჩხეიძესთან.
7. მალსაბეგბოლში — ა. შაქაბერიძესთან.
8. მთიანეთში — ივ. ჩიხალიშვილთან.
9. ქუთაისში — არაბიძის წიგნის მაღაზიაში.
10. მიხალაოვში — ი. ფანცულაიასთან.

ფოსტის ადრესი: вь Тифлиси, вь редакцію груз. дѣтскаго жур. «Джеджили».

ტელეგრაფი-გამოგეტქელი ან. თ. წარტოდასია.

საქმეწიერო და სალიტერატურო ნახატებიანი გაზეთი

„ბეპალი“

გამოვა 1897 წლიდან ყოველ კვირაში ერთხელ ერთიღან სამ თაბანამდის.

რედაქცია ყოველ ღონისძიებას ხმარობს გააუმჯობესოს შინაარსი და სახე გაზეთისა. ამ განზრახვით მან დაიბარა პეტერბურგიდან შრავალი საუკეთესო ცნეხე და სახილენძე მოჭრილი მხატვრობა.

წლიურად ეღირება გაუზავენოლად შეიღი მანეთი, ხოლო გავაზენით 8 მან. ნახევარის წლისა გაუზავენოლად სამი მან. და ათი შაური, გავაზენით ოთხი მანეთი; სამი თვისა გაუზავენოლად ორი მან. გავაზენით 2 მან. 50 კ. თითო ნომერი საქაშურათ. ხელისმომწერლებს წლის ფული შეუქლიათ გამოკაზავენონ ნაწილწაწლით.

ხელის მოწერა მიიღება:

ტფილისში არწუნისეულ ქარესლის «ქართულ სახალხო საემკათხელოში» და «წერა-კითხვის საზოგადოების კანცელარიაში» და თვით «კვალის» და «ჯეჯილის» ოცდაქალაქში (Артиллер. ул. д. Тамашева, взлѣт. кадѣтскаго корпуса).

ქალაქს გარეშე ხელის მოწერათა შეუძლიათ მიმართონ: მთუასში: ე. კვიციანი, ვ. ბენევიშვილის, ხეთერლის წიგნის მაღაზიებში და ბ. ლალიძესთან ზელტერის წყლის ქარხანაში. ბათუმში: მათე ნიკოლაძის ქურნალ-გაზეთის სააგენტოში. განჯაში: აღ. ბიჭვინთის. — შოთში: მიხეილ თურქიას და ი. კობრიძეს. — მიხალაოვში: ოსიგე ფანცულაიას. თბილისში: ივ. ჩიხალიშვილს. — გორში: არ. კალანდელიძეს. — მერილაში: არაბიძის წიგნის მაღაზიაში. — საჩხერეში: ყარ. ჩხეიძეს.

საფოსტო ადრესი: Тифлиси, Редакция «БВАЛИ».

ყველა ყვენი ქურნალ-გაზეთები ახალ წლისათვის ხელის მოწერის წინეთ ჰპირდებიან გამოცემის გაუმჯობესობას ვარგენივ და შინაარსით, ზოგი კი საჩუქრსაც (პრემიას) აღუთქვამს, მაგრამ ზოგჯერ თავიანთ ხელთ არ არის მისი ასრულება სხვა და სხვა მიზეზების გამო. ჩვენ ეუწყებთ «კვალის» მკითხველებს, რომ რედაქციას მართალია წრეულს დაუვიციანდება პრემიის დარიცება, მაგრამ ყოველ ღონისძიებას იხმარს პირ ნათლათ გამოვიდეს ხელის მომწერლებთა წინაშე.

გაზეთ «კვალის» პროგრამის გაფართოვებაზე უკვე დარტულია ნება და ამით გაზეთის უფლება და საშუალება მიეცა, სრული ყოველ დღიურ საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთის მგზავნათ, მსჯელობა იქონიოს როგორც რუსეთისა და საზღვარგარეთის ცხოვრებისა და პოლიტიკის შესახებ, აგრეთვე ჩენი ცხოვრების დღიური საქართველოთა ვარაზებდაც.

წელსაც ყველა თანამშრომლებმა აღგვიტყვეს თავისი კალმის ნაწარმოებები მოწოდება, რაც შეეხება გარეგნე გაუმჯობესებას, რედაქცია ღონისძიებისამებრ აქცევს ყურადღებას: ჩენ ვიბარებთ კლიშეებს ყოველთვის ღონიდან, პეტერბურგიდან და ახლაც დაბარებული გეძებს შტუტგარდიდან, ხოლო თბილისში შეუქმლებელი ხერხიანი ნახატების საბეჭდად, რადგან ჩენი ცხოვრების მკოდნე მხატვრები თითქმის არა გეყავს და ლიტერატურაჟიასაც ხშირათ უფუქდება სტრათები.

ვისაც წლიური ფასის ერთად შემოტანა ენდებება, შეუძლიან შემოიტანოს: 1 იანვრამდე 4 მან. 1 აპრილამდე 3 მან. და 1 სექტემბრამდე — 3 მან.

ხელის მოწერა მიიღება თბილისში, ყურნალ «მოამბის» რედაქციაში, რომელიც იყოფება ღორთმელიქოვის ქუჩაზე № 13.

სოფლის მღვდლებს, სოფლის მასწავლებლებს, ხელოსნებს და მოწაფეებს ყურნალი დაეთობა რე მანეთად წელიწადში. ვისაც რე მანეთის ერთად შემოტანა ენდებება, შეუძლიან პირველში ოთხი მ. შემოატანოს და ორორი მანეთიც მასში და აგისტოში.

რადგან იანვრის ნომერი გამოვა 1-ლ იანვრს, რედაქცია უმარჩილესად სთხოვს ყურნალის გამოწერის მსურველთ დიქემერზეც დიკეთონ, რათა რედაქციამ მოასწროს ღონედ ნომრების გაგზავნა.

ქალაქ გარეთ მცხოვრებთათვის ადრესი: ВѢ Тифлисъ. ВѢ редакцiю грузинскаго журнала «МОАМБѢ».

მიმავალ 1897 წ. კვალის ხელის მომწერლებს დაურეკდებთ ზრეძიანთ ისტორიული ზაბნომი (სურათები ჩვენნი გამომხენილი შეფუებისა, ისტორიულ ზირთა, ძველი მონასტრებისა და ცისეების, აღწერილთ).

„იპმრია“

გამოვა 1897 წელსაც

იმავე პროგრამით, როგორც წინათ.

გამოვა მხოლოდ 17 იანვრიდან, ყოველ-დღე. გარდა ამ დღეებისა, რომელიც ზედ მოსდევს კერ აუქმებს.

მიიღება ხელის მოწერა 1897 წლისათვის

ყოველ თვიურ ქართულ ყურნალ

მოამბე“-ს და

(17 წ.)

შანი შუანლისა გაგზავნით

კავკასიისა და რუეთის ქალაქებში:

1 წლით 10 მან.	1 წლით . . . 13 მან.
6 თვით 6 »	6 თვით . . . 7 »
3 თვით 4 »	3 თვით . . . 5 »

საზღვარ გარეთ:

შ ა ს ი:	
11 თვით 9 მ. 60 კ.	6 » 6 მ. » კ.
11 » 9 » 50 »	5 » 5 » 50
10 » 8 » 75 »	4 » 4 » 75
9 » 8 » — »	3 » 3 » 50
8 » 7 » 25 »	2 » 2 » 75
7 » 6 » 50 »	1 » 1 » 50

საზღვარ-გარეთ დაბარებული 1898 წლის 1 იანვრამდე ცლიება 17 მ.

თბილისს გარეთ მცხოვრებთ უნდა დაიბარონ გაზეთი შემდგენს ადრესით:

Тифлисъ. ВѢ Редакцiю газеты „ИВЕРIЯ“ თფილისში ხელის მოწერა მიიღება «ივერიის» რე-

დაქვაში, ნიკოლოზის ქუჩა № 21. „ქართველთა შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელთა საზოგადოების“ კანცელარიაში, სახსარის ქუჩა, ქართველთა თვალაზრითა ქარვასლაში.

თუ ტფილისში დაბარებული გავითი ტფილისის გარეშე აღრესზედ შესცვალა ვინმემ, უნდა წარმოადგინოს რედაქციაში ერთი მანათი; ხოლო თუ ქალაქ გარეთიდან სხვა ადგილს გადავიდა საღმრთო, ქალაქ გარეშე უნდა წარმოგზავნოს 40 კაპ.

თუ თვის განმავლობაში დაიბარა ვინმემ გავითი არა მთელის წლით, მას გავგზავნება გიზეთი პირველ იმ თვიდან, რომელსაც დამარბებული აღნიშნავს.

1896 წლის სელის-მომწერთა სავურაღდეგობა.

ვისაც გავითი დაბარებული ჰქონდა 1893 წელს მთელის წლით, თუ ჰსურთ 1898 წლის პირველ იანვრამდე მიიღონ გავითი, უნდა წარმოადგინონ ოთხი თვის ფასი—3 მ. და 33 კაპ. (კაპიუკების მაგიერ შეიძლება ფოსტის მარკები გამოიგზავნოს). ხოლო ვისაც არა ჰსურს იმას მიუთხა გავითი შეიღის თვისა და ცამეტის დღის განმავლობაში 17 იანვრიდან.

ვისაც 1896 წელში დაბარებული ჰქონდა გავითი რამდენსამე თვით, იმათ შეუძრულდებათ დანაკლისი ნორმები 17 იანვრიდან. 3—1

სარედაქციო მუშაობა 15 დეკემბრიდან დაიწყება

ისეიდება

საქველმოქმედად

თბმბრ-მეფის

და

**ჟოთა რუსთაველის
სახსიანი**

ფელსტიის ქაღალდი

თბილისის და ქუთაისის ქართულ წიგნის
ძალაზეებში

ფურცელი თითო პაკეტიკად.

მოგებელი თანხიდან ნახევარი შეეწირება ზეპირ-სიტყვარების ფონდს და ნახევარიც მოხმარდება იაფფასიან და მუქთად დასარიკებელ სხხლზსო წიგნა-ქაპის გამოცემას.

მსურველთა შეუძლიათ მოიკითხონ «გვალის» რედაქციაში, ან დაიბარონ ფოსტით დ. ყვირი-ლიდამ მისხიელ ბარამაძისსაგან.

მოკლეს სანში გამოცვა სხვა მოვლენების სა-სიანი ქაღალდიც.

ამრო სავათმყოფო ავაზულაბორიითუთ

ს. ბ. თოფურიასი

ქ. ქუთაისში.

სავათმყოფოში დგას ორმოცი საწოლი ხირურგიულ, გინეკოლოგიურ და შინაგან სენით ავათმყოფთათვის. მუწუკებიანი და გადამდები სენით ავათმყოფნი არ მიიღებიან. მოსიარულე ავათმყოფნი მიიღებიან ყოველ დღე 11 საათიდან შუადღის 3 საათამდე.

შინაგან და ნერვებით ავათმყოფებს მიიღებს

მმ. ს. ბ. თოფურიასი.

ხირურგიულ მარდით და სიფილისით

მმ. ფ. კ. ზამრახტი.

დღეღაცესურ ავათმყოფთა და სხხებიოს ქალი

მმ. მ. ფ. კახანი.

თვალების ავათმყოფისათვის

მმ. ი. კ. ზარზაშვი.

რჩევა დარბების ფასი 50 კ., კონსი-ლიუპის ფასი 3 მ. დღე და ღამე ქირა სა-ავათმყოფოში სრული სარჯით და ექიმობით 2—3 მანეთამდე. აზგრავციის ფასი გარბება-სეა. (10—6)

სამკურნალოს დირექტორი ს. ბ. თოფურიასი.

რედაქტორ-გამომცემელი დეკ. დ. დამაშვიძე.

Редактор-Издатель П. Д. Гамбашидзе.

Дозволено цензурою, Тифлисъ, 24 декабря 1896 г. ♦ Цензуръ прот. Е. Елѣевъ.

Типог. редакцїи журн. „Пастырѣ“ (П. Д. Гамбашидзе) въ Кутаисѣ, въ д. бр. Ханановыхъ, на Нѣмецкой ул.

